

LOSSE NUMMERS 15 CENT

8^E JAARGANG N^O 43 — 11 JANUARI 1929

OPLAGE 101.800 EXEMPLAREN

DIE STAD

GEILLUSTREERD WEEKBLAD
VERSCHIJNT DES VRIJDAGS

AMSTERDAM

REDACTIE EN ADMINISTRATIE
KEIZERSGR. 234 TEL. 43304

De eerste Zondag van het nieuwe jaar heeft Amsterdam eindelijk in de sneeuw gezet. Het was nog wel geen dikke laag, die de straten bedekte, maar toch voldoende om onze toch al zoo mooie stad nog mooier te maken, die eigenaardige bekoring te geven, die niet nalaat, zoowel op den stadgenoot als op den vreemdeling grooten indruk te maken. Vooral de grachten met haar oude gevels, en onder deze in de eerste plaats de Prinsengracht met haar vele schepen, die er, in het ijs besloten, langs den wal liggen, leveren onder het sneeuwkleed een uiterst schilderachtig gezicht op.

KNUD'S VERLOREN STRIJD

Ze waren in hetzelfde dorp opgegroeid:

dezelfde plattelands-schoolmeester had hen opgevoed en na het verlaten der school trokken ze te zamen de bergen in, om naar oud gebruik de ouderen bij 't vellen der meters-hooge, kaarsrechte stammen behulpzaam te zijn. Nauwelijks achttien jaar oud, hadden ze samen een flink stuk bosch gepacht en een goeden tijd van harden arbeid doorgemaakt. Nu waren ze volwassen, maar hun vriendschap duurde voort, totdat... de lente haar zegevierenden triomftocht door het hoge Scandinavische land hield en beide jonge harten in vlam zette. Beider oog viel op het knappe frissche deerntje Olga, de dochter van den houtkooper Hansen. Na het eerste aanzoek had Olga verlegen toegehoord, toen eveneens Knud haar vroeg, zijn toekomstig vrouwtje te zijn. Maar haar zweefde nog het sympathieke eerlijke gelaat van Jörgen voor de oogen, die haar den vorigen avond zoo teeder en zorgelijk haar toekomst had voorgehouden, indien zij hem trouw beloofde. Papa werd door haar in den arm genomen en deze, zakenman die hij was, had haar geraden, hem tot man te kiezen, die het komende seizoen de meeste stammen naar omlaag zond. Gewerkt hadden de jonge mannen als paarden en Jörgen was in het najaar als overwinnaar het dorp binnengetrokken. Het scheen evenwel de oude vriendschap weinig afbreuk gedaan te hebben, of het moest zijn dat Knud nog stilzwijgender en meer teruggetrokken was dan voorheen. Echter dit lag in de aard van 't eenvoudige gesloten volk en niemand merkte dit blijkbaar op.

Ook op het eenvoudige verlovingsfeest had Olga's vader hem niet anders bejegend dan hij het zijn a.s. schoonzoon deed. De van geluk stralende Jörgen wenschte nu eens, dat het lange komende jaar maar voorbij was, dan weer dat die paar wintermaanden, die zij in het dorp vertoefden, niet zoo snel voorbijgingen.

Er was immers besloten, dat zij na het komende seizoen den grooten stap zouden doen, hij met zijn blonde, kleine Olga. Dan zou hij voldoende gespaard hebben, om zich een nieuw huisje te laten zetten aan de altijd klaterende en stroomende elf, tegenover den ouden molen, waar het scheppend rad klepperde.

De dikke sneeuwlaag kromp ineen onder de warmte van de dagelijks hooger stijgende zon. De waterstroom van de elf werd breder en onstuimiger, schuimend en schurend kwam het zilveren nat van de bergen, hooger nog, dan waar de eeuwenoude woudreuzen pakken sneeuw torsen. Voorjaarsbloemen schoten op langs de oevers en op de kleine weiden. Het gereedschap lag klaar en iederen dag trokken de mannen reeds omhoog bij tweeën en drieën. Ook Knud en Jörgen gingen op een vroegen morgen op weg, bijlen over den schouder. Stoere breede kerels uit het Noorden. De lange Jörgen voorop. Na een innig afscheid van zijn toekomstig vrouwtje, die hem in het geheim haar uitzet had getoond, viel hem de stilte van den berg en de donkergroene bosschen te zwaarder. Veerkrachtig schreed hij echter voort in het nieuwe half leren pak en geen uur later was hij weer de oude. Scherp blikte hij in het rond naar de hem omringende natuur en het kleine wild, dat, door hen opgeschrikt, tusschen lage struiken verdween. Af en toe gaf hij een kwinkslag ten beste of vertelde een kluchtige grap met zijn diepe welluidende stem, die Knud met een korte opmerking beantwoordde.

Twee dagen later weerklonken hun bijlslagen door het dichte woud. De stukken vlogen hun om

de ooren en na onvermoeid hakken en houwen en zagen hoog weer een statige reus zijn immer groen gekroond hoofd ter aarde. Daarop werd hij van zijn takken beroofd en een merkteeken, het kenmerk van hem, die deze koningen onttroonde, in zijn strakke majestueuze lichaam gebrand. Na weinige dagen dreven ze dan, de een na den ander naar omlaag, dalwaarts, totdat ze even boven het dorp werden opgevangen en hun droeve lot bezegeld werd. Tot vlotten gekluisterd ving de groote reis naar het westen of zuiden aan, naar verre onbekende streken, om ten slotte honderden kilo-

zou nooit de oogen sluiten, dan nadat hij een portretje uit zijn binnenzak had gehaald, dat hij dan met innigen blik beschouwde en met een gelukkig lachje voorzichtig weer wegstopte. In een hoek van het kleine vertrek hing een gedroogd veldbouquetje, zijn tweede reliquie.

Wéér hadden hunne meedoogenlooze slagen het edele hout gekorven en wéér vingen een 30-tal boomen den watertocht aan naar het laaggelegen dorp. Op een paar honderd meter afstand van de hut verhieven zich eenige rotsen, kaal en glad. Daartusschen voerden smalle steile hellingen naar den immer klaterenden en spattenden stroom, het eenigste directe communicatiemiddel met vrienden en verwanten, tevens het vervoermiddel bij uitnemendheid in deze streken. Van den rand der rots doken de ten doode gedoemde stammen naar omlaag, glijdend, rollend, af en toe opspringend als een der einden plotseling den rotswand raakte, totdat zij den oever bereikten en onderdompelden, om korten tijd daarna bij het dorp te worden opgevangen.

Het middaguur was reeds verstreken en de houweelen en koevoeten rukten en rolden de onwillige, zware stammen naar den fatalen rand, spottend met hun koninklijke groothed.

De tanden opeengeklemd sleepte Jörgen een ietwat licht exemplaar naar voren. Knud stond in somber gepeins tusschen eenige kaarsrechte stammen. Zijn starende blik scheen zich van de werkelijkheid te hebben losgemaakt; slechts een licht zwellen zijner aderen rond de slapen verried een innerlijken strijd, overigens bleef hij de beheerschte koele Noorman, een afgietsel van de strenge natuur uit het hoge Skandinavië. Met een ruk keerde hij uit zijn gedachtenwereld terug, klopte zijn koud geworden pijp uit, vulde deze uit de glimmende tabaksdoos en joeg er met flinke trekken den brand in. Twee flinke balken had hij weer weggesleept met den taaien haakstok, toen Jörgen hem riep:

„Hola Knud, help eens hier.”

Knud draaide zich half om, greep onwillig naar zijn bijl en schreed naar zijn makker.

„Hij vertoont kuren, deze baas, help even die knoesten afzetten, waarmee hij zich anders vastwerkt.”

Suizend kliefte het blinkende ijzer de lucht en ontdeed den stam van zijn korte stomp.

„Komen Neils en Larsen morgen nog?”

„k Denk van niet. Zijn vorige week pas geweest.”

„De zomer schiet op nou. Nog een paar weken en we gaan weer omlaag, Knud. Een best jaar geweest, zou ik denken,” en Jörgen dacht

aan zijn huisje, dat weldra opgetrokken zou zijn.

„Och, volgend jaar misschien weer wat minder. We moesten maar tot aan den herfst blijven doorhakken.”

„Als het weer het toelaat. Er is verandering op til.”

Inderdaad, dat de dag al zoo kort werd, kwam niet alleen, doordat de zon minder hoog steeg, maar de hemel was vaak grijs gekleurd. Eenige flinke stortbuien, wat vroege sneeuw, en elk leven zou op deze hoogte onmogelijk blijken. Stam op stam verdween, behoorlijk van merkteeken voorzien, in de diepte. De schemer viel snel. Van de plaats, waar Knud nu stond, stak de silhouet van Jörgen scherp af tegen de grijsachtige lucht, een lange, athletische gestalte. Met trillende hand greep Knud den steel van zijn bijl en hieuw krachtig in het rond, tot het zweet hem langs het voorhoofd droop.

Een uur later zat Knud vergeefs te wachten

Het nieuwste portret van H.M. de Koningin-Moeder, wier 50-jarig Nederlandschap deze week bejubeld wordt. Al wat ons volk haar verschuldigd is, als moeder en als regentes, wordt in dit jubeljaar in liefde en dank herdacht, en met enthousiasme heeft het volk de gelegenheid — die immers na haar regentschap maar zoo spaarzaam bestond — aangegrepen om haar dien dank en die liefde, die aanhankelijkheid nog eens en weer te betuigen. (Foto F. Ziegler, Den Haag)

meters telegraafdraad van stad tot stad en land tot land te helpen spannen. Of wel dreef men hen, die eens fier het trotsche hoofd de lucht instaken, evenzoveel meters in een moerassigen bodem en liet hen op die wijze ettelijke meters steen torsen van bevallige huizen, of trotsche bankgebouwen en paleizen. Andere stammen weer werden direct tot delen gezaagd en in de geboortestreek tot allerlei doeleinden gebruikt. Arme slachtoffers van de reusachtige wereldindustrie.

Na gedane dagtaak zaten Jörgen en Knud bij elkaar in de ruwe hut, speelden een partij kaart of een ander gezelschapsspel. Jörgen las veel reisverhalen, ofwel in den ouderwetschen bijbel zijner overleden moeder, terwijl Knud meestal buiten zat op de ruw getimmerde bank, gehuld in zwaren tabaksdamp. En als dan alles in het rond in duisternis verscholen lag, begaven de vrienden zich ter ruste en genoten een verkwikkenden slaap na hun langdurigen spierarbeid. Jörgen

H.M. Koningin Emma op een harer wandelingen gekiekt vóór het Vredespaleis.

op Jörgen. Zijn haren hingen hem in vlokken tot op zijn wenkbrauwen en dichte tabaksdamp verduisterde het licht van de spaarzame olielamp.

Het was Zondag en Knud deed al zeer ongewoon. Ook dezen dag weerklonken zijn bijlslagen door de stilte en voorzag hij de meeste stammen van . . . Jörgen's teeken. Toen het duister werd, staakte hij zijn arbeid, streek met zijn hand door het wanordelijke haar en ging naar de hut. Onder het gaan keek hij onderzoekend rond tusschen de rijzige stammen, alsof hij verwachtte, dat zijn verdwenen kameraad uit de nevels zou te voorschijn treden, doch de tijd verstreek en hij bleef alleen in de stille eenzaamheid. De droge veldbloemen had hij van den wand genomen, ze gestreeld met de vereelde hand, tot de blaadjes langzaam omlaag dwarrelden en hij de dunne takjes overhield. Tranen biggelden over zijn ernstige gelaatsstreken en zuchtend wierp hij zich op zijn legersteê, maar konden slaap niet vatten. Buiten stak een hevige wind op en regen stroomde van den loodgrauwen hemel. Zijn jeugdmakker keerde niet weer onder het beschuttende dak. Weldra scheen Knud zich in zijn verlatenheid te schikken en zette met onafgebroken ijver zijn werk voort, zich ternauwernood den tijd gunnend voor een schamel middagmaal of korte rustpauze. Aan het aantal reuzen, dat naar het dorp gleed, zou men niet zeggen, dat slechts één paar handen de gereedschappen hanteerde. Het was anders al grimmig koud 's ochtends en 's avonds en zware buien drenkten de oude naalden zoodanig, dat het moeilijk werd, het ongebaande pad te gaan. De smalle, speelsche elf was nu een machtige, wild schuimende bergstroom geworden en kolkte voorbij de rotsen, alles meesleepend, wat zich op zijn baan bevond. Ruim een week was Jörgen thans verdwenen.

Knud had de hut niet verlaten dezen ochtend. Gebogen zat hij over de tafel van ongeverfde planken. Zijn kiel hing hem, van voren open, los om het bovenlichaam. Het hoofd, bleek en van zorgen gegroefd, steunde op de gespieerde armen, die kort en breed uit de omgeslagen mouwen staken. Vóór hem lag een blad papier, volgeschreven met groote hoekige letters, die zijn stevige knuist dan had neergeplant. De hand, aan schrijven ontwend, had met moeite de letters tot woorden gevormd. De altijd kerngezonde jongeman gevoelde zich slap en lusteloos de laatste dagen. Was het de

invloed van het aangevangen jaargetij of de eenzaamheid?

Hij stond op, trok een kort dik jasje aan, zette een bonten muts op en ging naar buiten. Scherpe, stekende ijspnntjes vielen uit de grijs-gauwe lucht neer, de heraut van koning winter. Huiverend in den jekker, de kraag op, liep Knud naar de kale rotsen, maar bleef plotseling roerloos staan. In de laagte, langs het smalle bergpad klommen twee gestalten omhoog. Sidderend alsof hij kooztig was, draaide Knud zich om en holde terug naar de hut, waar hij uitgeput op den stoel neerviel. Een oogenblik later traden zijn bezoekers binnen, de twee politiebeambten van het dorp. Vragend keek hij hen aan met bleekwit gelaat.

„Wat is hier gebeurd Knud? Waar is Jörgen?”

Als in droom haalde deze de schouders op en stootend bracht hij uit: „Ik weet niet. — Al tien dagen — verdwenen. Is er nieuws?”

„Helaas, ja,” klonk het antwoord. „Op den morgen na dien stormachtigen nacht spoelde zijn verminkt lijk aan bij den molen. Aangezien gij geen aanneembare opheldering kunt geven, arresteer ik, in naam der wet, Knud F. . . ., verdacht van manslag op zijn compagnon Jörgen B. . . .”

Ontzet staarde de beschuldigde de mannen der wet aan. Daarop verzocht hij met sombere stem, of hij één en ander mocht bijeen pakken en na toestemming trok hij zich terug in een kleine bergplaats, die aan 't vertrek grensde. Tien minuten verstreken. Ongeduldig wachtten de strenge mannen.

„Het duurde lang vriend! Ben je klaar!” riep met luide stem degene, die het bevel tot inhechtenisneming had uitgesproken. Geen antwoord volgde. Beiden drongen nu voorwaarts, maar konden nergens hun arrestant ontdekken. „Gevlucht door het venster. Naar buiten, vlug!”

Zoekend tuurden ze rond, totdat ze in de verte, boven op de rots Knud op de knieën zagen neerzinken, de armen afwerend omhoog gestoken. In een oogwenk waren ze bij den vluchteling, die zich gedwee overgaf, terwijl zich een heftige ontroering op zijn gelaat afspiegelde.

Bij het verdere verhoor bekende hij de misdaad. Tevens deelde hij mede, dat hij er niet aan gedacht had te ontvluchten. „Ik wist niet meer wat ik deed, maar één angstgedachte stond mij voor den geest. Mijn terugkomst in het dorp. Niet voor de menschen, maar zij, Olga!” Van ontroering trilde zijn stem. „Ik rende naar de rots waar ik de groote zonde beging, met het plan mijzelf in de diepte te storten en toen, op het uiterste moment, was het mij of een reuzenarm mij terugwierp, alsof een ijzeren greep mij de borstkas indrukte. In een visioen zag ik den goeden Jörgen in een smetteloos wit gewaad, met een ernstig, verheven gezicht, en het dreunde in mijn ooren:

„Eén is genoeg! Geen tweede moord!”

Zijn lieve moeder omzweefde de ziel van haar eenigen zoon. Dankbaar ben ik voor deze bovennatuurlijke fingerwijzing en dien vergiffenis-schenkenden blik uit zijn oprechte, ernstige oogen.”

In de hut vond men eenige vellen papier met het opschrift: Bekentenis.

Hoe dat moet eindigen, 'k weet het niet. God alleen is het bekend, welk een hel het leven thans voor mij is, zonder eenig onmiddellijk uitzicht op verlossing of het moest zijn. . . . Maar neen, ik zal mijn lot moeten blijven dragen. Terug naar de menschen kan ik niet. Misschien, dat de winter zich over mij ontfermt en dan vindt men mij het volgend voorjaar uitgestrekt op het bed. Wat wacht mij? Zalige rust of martelende foltering in het hiernamaals?

Hoe het gebeurde? Geloof, niet dat ik den besten Jörgen haatte. Wij zijn te lange jaren trouwe vrienden geweest en hij was en bleef altijd even vriendelijk en oprecht tegen mij als tegen ieder ander. Zelfs nadat ik wist, dat hij mijn mededinger was, zou het mij hebben leed gedaan, indien zij, mijn zoo begeerd meisje, mij tot echtgenoot had gekregen. Doch het noodlot heeft het anders gewild. Hij mocht de eerste plaats in haar onschuldig hartje innemen. In den beginne trachtte ik mij in de vreugde van Jörgen te verheugen, maar toen hij mij overgelukkig zooveel verhaalde van zijn kleine blonde meisje, zijn Olga, moest ik strijden tegen een fel oplaaiende, groeiende, inwendige haat en afgunst. Die marteling, toen ik stilletjes getuige was van hun samenzijn des avonds. Onstuimig joeg mij het bloed door het lichaam. Haar

lief, bevallig figuurtje; zijn lange arm teeder om haar ranke leest. Ik vluchtte voort uit mijn schuilplaats, alsof zweepslagen mij den naakten rug striemden. Toch bleef ik hem nog achten als mijn besten vriend. Waarom zou ik meer rechten hebben op haar dan hij en bovendien, de beslissing was gevallen. Indien het maar even anders had kunnen zijn en niet zooals nu, zooals ik hier alleen terneerzit, met al die waanzinnige spookgestalten door het hoofd, met angst en wroeging in het hart, met zelfvervloeking op de lippen. Hier in de verlatenheid der bergen had ik gehoopt te vergeten, maar telkens weer ontvouwde Jörgen mij zijn plannen of toonde mij houtsnijwerk voor haar.

Loerend bespiedde ik bij het ter ruste begeven zijn edele trekken, als hij haar foto liefkozend en bewonderend voor zich hield en opborg als een kostbare schat. Menig keer kroop ik onder de dekens om niet heftig tegen hem uit te varen of in verwenschingen uit te barsten, in de hoop een twist uit te lokken. Doch neen, als een beest viel die goede kameraad door mijn lage moordenaars-hand. Den ganschen dag voelde ik me zenuwachtig en had moeite mij te beheerschen en toen hij daar aan den rotsrand stond, flitste een bliksemsnelle gedachte door mijn hoofd. Op de teenen sloop ik naderbij.

Eén slag achter in den hals en daar tuimelde hij in de diepte. Mijn verstand stond stil. Toen ik weer tot mezelf kwam, vond ik het moordwapen naast mij, ontgleden aan mijn greep. Het volgend moment vloog ik naar omlaag en helaas, strak en bewegingloos lag hij daar, met open oogen naar boven te turen, een zachte glimlach om de donzige, witte lippen. In mijn angst begroef ik het ontzielde lichaam in den lossen grond, aan den oever van de elf.

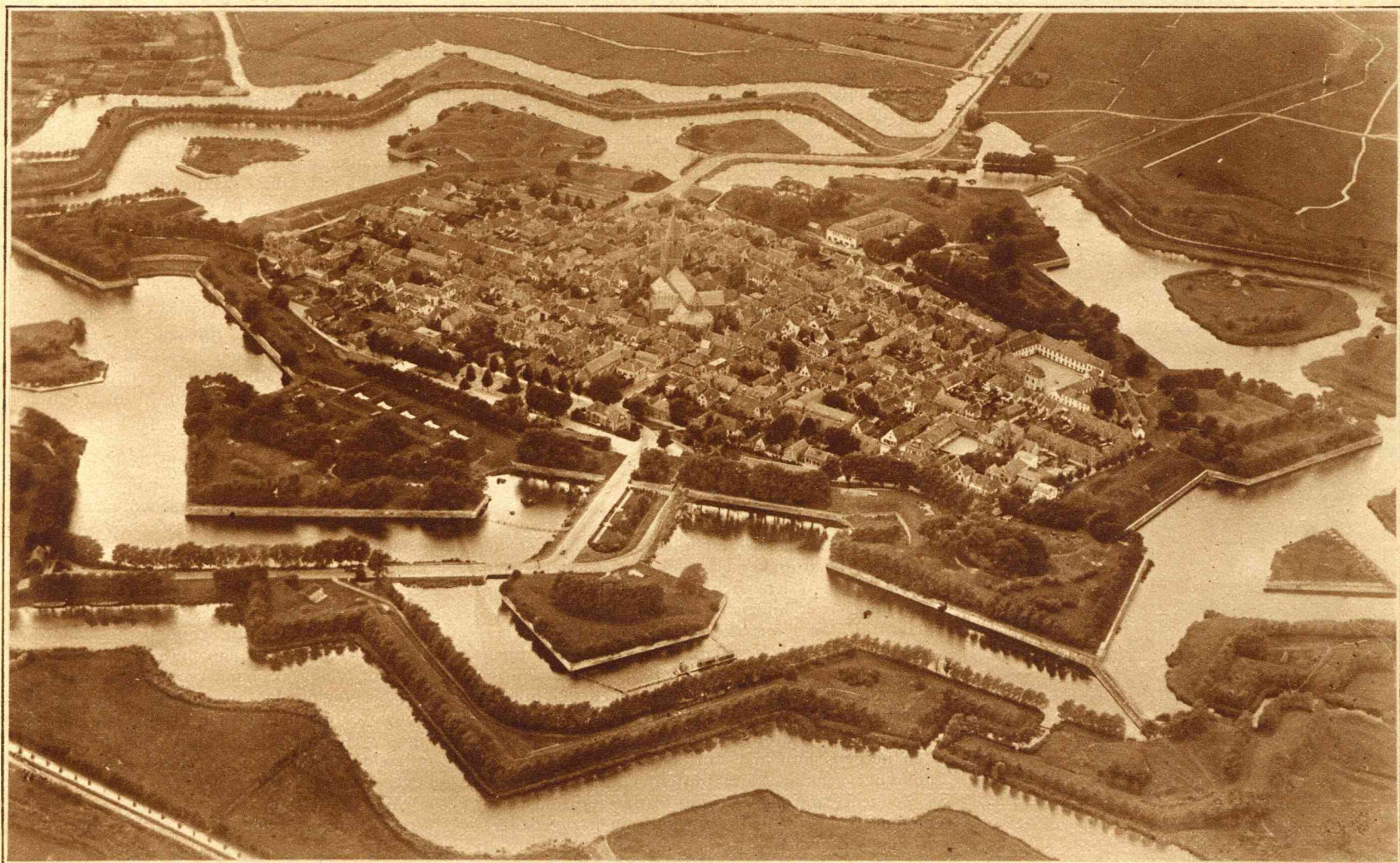
Nooit zal ik die diepe wonde uit mijn geest kunnen bannen, door mij zoo verraderlijk toegebracht.

Mijn gedachten gingen naar kennissen in het dorp, naar Olga. Olga, ja zij was het diepst getroffen door mijn daad. Berouw maakte zich meester van mij en ik moest bekennen, dat ik harer absoluut onwaardig ware geweest. Ik hoop uit den grond mijns harten, dat zij nooit de ware toedracht zal vernemen van den dood van haar geliefde, opdat zich haar lieve, zachte blauwe oogen niet zullen verduisteren door het beeld van een bijl zwaaienden man, die haar Jörgen neervelt. Dat het voor haar immer blijve een noodlottig ongeluk.

Ik vraag geen vergiffenis voor een eenmaal begane daad. Die is hier beneden niet te verkrijgen, maar alleen, allen die dit lezen en begrijpen, verzoek ik nederig, niet hard te oordeelen over een, die streed en vocht met zijn hartstocht en in een ondoordacht oogenblik bezweek. E. HOZE.

H.M. Koningin Emma met de telgen, die zij aan ons Oranjenhuis schonk: een intieme afbeelding, die in de eerste jaren onzer thans meerderjarige Kroonprinses zoo populair was.

NAARDEN VANUIT DE LUCHT GEZIEN — Deze prachtige foto geeft een frappant beeld van de oude vestingstad met haar symmetrische wallen. Duidelijk komt er ook op uit, hoe de kerk hier in den waren zin van het woord het middenpunt vormt.

IN NAARDENS OUDE VESTE

Voor de toeristen, die zich Gooiwaarts begeven, leidt de weg vooralsnog door 't vestingstadje Naarden, de aloude hoofdstad dier mooie streek, in afwachting van den in het uitzicht gestelden grooten verkeersweg, die Amsterdam met het Gooi en het daarachter gelegen land zal verbinden. Voorloopig echter wordt er van hen een groote dosis stuurmanskunst en oplettendheid gevergd, om hun vehikels zonder ongelukken door de bochtige, nauwe straatjes te loodsen van dit enge voorportaal van het Gooi. Dat is toch feitelijk zeer jammer. Want een nadere bezichtiging is Naarden volkomen waard. Het is niet alleen het globale aanzicht dezer veste, dat aantrekkelijk is door de algeheele rust, die er uit spreekt, want ook Naarden wordt gerangschikt onder de „dode steden rond de Zuiderzee.” Dood dan in zooverre, dat er van de vroegere faam en roem van Nadina of Nerdine, zooals het in lang vervlogen eeuwen geheeten moet hebben, nog maar een zeer verbleekte glans is overgebleven. Maar ook de verscheidene oude gebouwen, gewijde en profane, geven als steenen getuigen uit dat rijke verleden aan de plaats zoo een historisch en eerbiedwaardig karakter.

Want weet u wel, haastige automobilist of wielrijder, die misschien ondanks u zelve zoo onachtzaam al dat bezienswaardige voorbijrijdt, om zoo spoedig mogelijk uit het benauwend gekronkel te geraken, dat Naarden een der oudste steden van Holland is en zoo menigmaal het tooneel is geweest van verwoeden strijd en bloedige gevechten?

Om u even te oriënteren: als vaststaand is aan te nemen, dat Naarden reeds bestond vóór 968, zooals blijkt uit een oorkonde, waarbij keizer Otto de Groote privileges schenkt aan 'n vrouwelijke kloostergemeenschap aldaar. Ook

het stedelijk wapen, de dubbele Deutsche adelaar, moet de stad aan dezen keizer of een van zijn opvolgers te danken hebben. Men mag ook aannemen, dat ze niet veel later de bestemming heeft gekregen van vesting of versterkte stad, 't geen ze tot op den huidigen dag gebleven is. Vandaar dan ook de oorzaak van vele rampspoedige gebeurtenissen binnen haar wallen, in den loop der eeuwen afgespeeld. Noemen we de totale verwoesting in 1350, eerste bloedig gevolg der Hoeksche en Kabeljauwsche twisten, waarop een wederopbouw volgde, meer landwaarts in, omdat de

golven der Zuiderzee de vroegere stad te dicht naderden naar den zin der inwoners. Nog vele eeuwen zijn bij zeer laag water sporen van het eerste Naarden teruggevonden, niet ver van de bekende uitspanning Valkeveen.

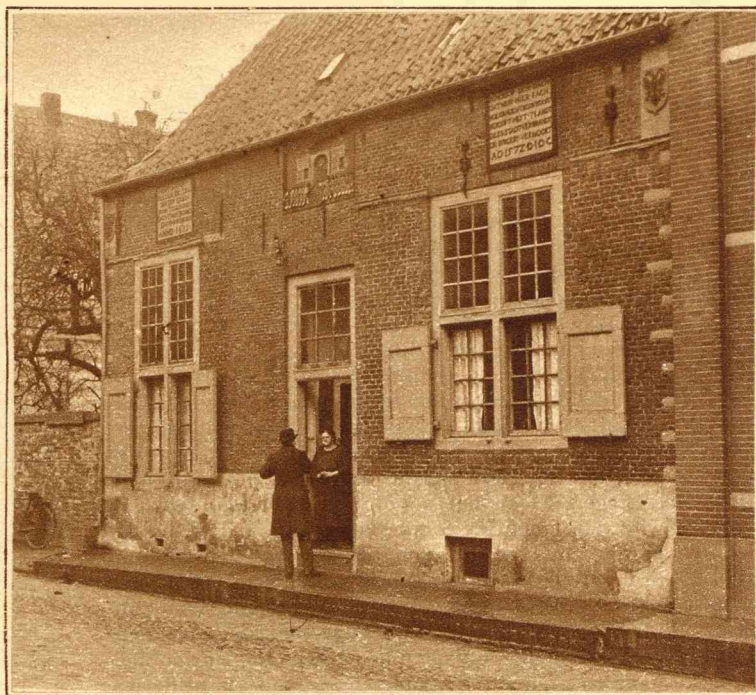
Dan valt nog te memoreeren de totale uitmoording en brandstichting van 1572, waarbij een 400-tal burgers, waaronder de voornaamste, die onder belofte van veiligheid door den Spaanschen overaars ter Gasthuiskerk, toen als raadhuiskerk diende, opgeroepen waren, door binnstormende soldaten van kant gemaakt werden.

Het resterende deel der bevolking onderging een zelfde lot buitenshuis, terwijl nagenoeg de geheele stad een puinhoop werd. Slechts de Groote Kerk en een gedeelte van genoemde Gasthuiskerk bleven gespaard. Over beide bedehuizen straks meer.

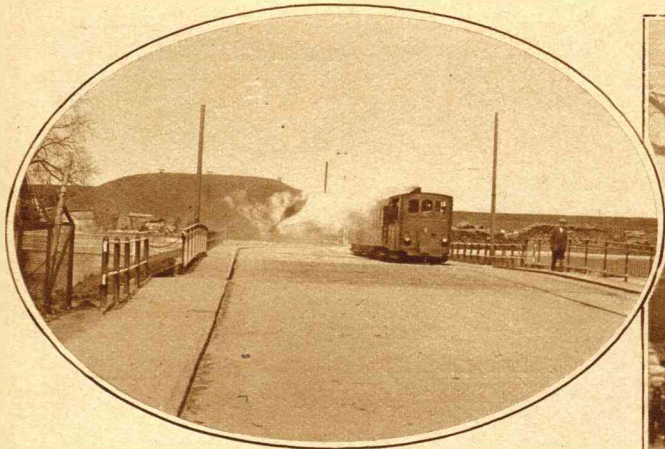
Juist een jaar later, in het rampjaar 1672, viel Naarden in handen der Fransen, zonder slag of stoot! Na in 1683 door niemand minder dan den beroemden vestingbouwkundige Menno van Coehoorn in een voor dien tijd sterke vesting veranderd te zijn, werd deze desondanks in 1878 nog eens ingenomen, nu door de Pruisen, en ten slotte, in den jaren 1813, terroriseerde een Fransche bezetting maandenlang de bevolking van stad en omgeving.

Dit zijn zoo onder meer de voornaamste en gedenkwaardigste lotgevallen geweest, waarbij krijgsumroer weerklonk binnen Naardens wallen, die het stadje zoo angstvallig beschuttend omkneld houden. Wat er nu met dezen groenen gordel in de toekomst gebeuren gaat? Hopen we maar, dat de plannen, om er wandelplantsoenen aan te leggen, spoedig hun definitief beslag mogen krijgen!

Nu iets over de voornaamste bezienswaardigheden. In de eerste plaats rekenen

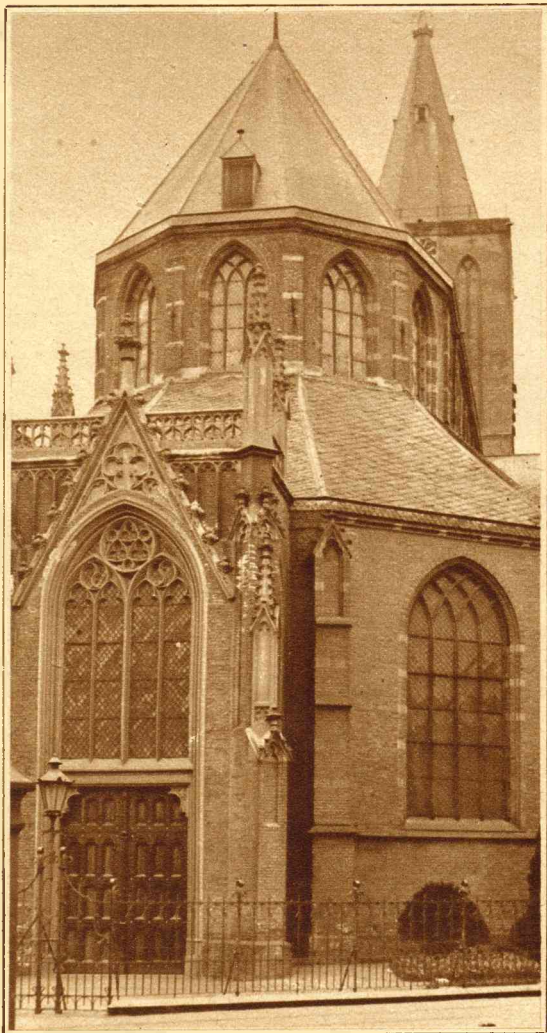
Het Spaansche Huis, ingericht als Comeniusmuseum. Men lette op de typische gevelsteen, waarvan de middelste den Spaanschen moord voorstelt.

De beruchte stoomtram, alias de Gooische moordenaar, maakt nog steeds de wegen onveilig.

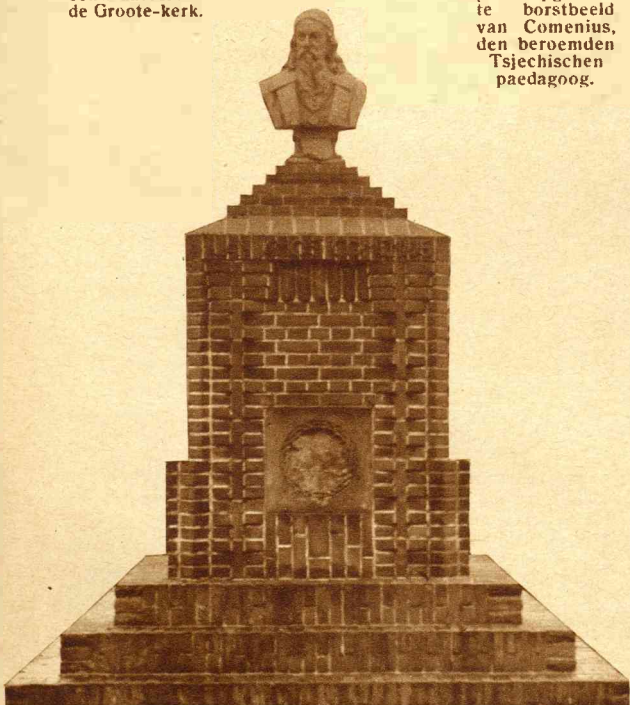

De Utrechtsche poort aan de stadszijde gezien.

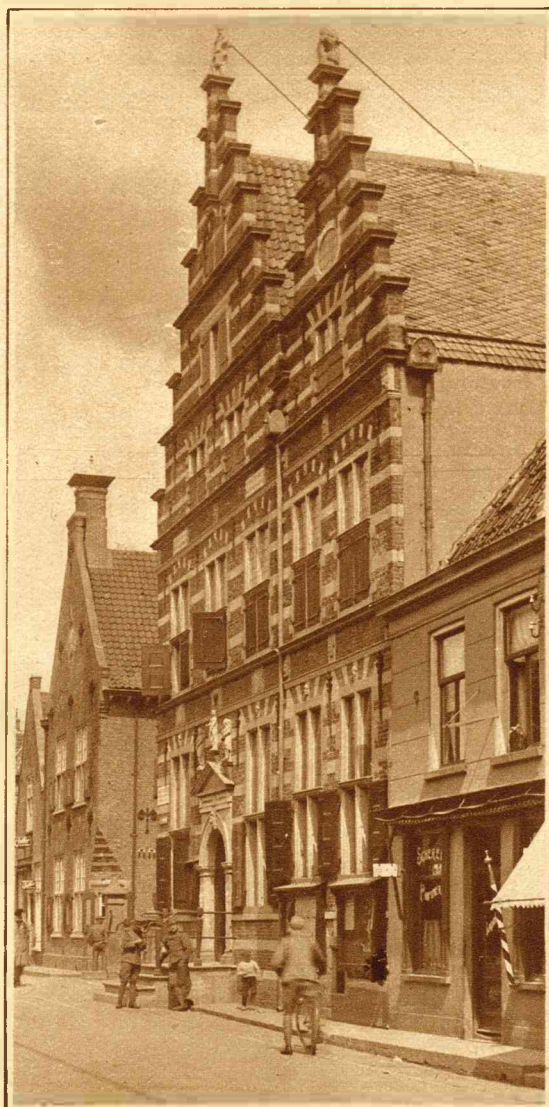
De ingang der uit de vijftiende eeuw dateerende Groote-kerk.

Hieronder: Het even buiten de poort opgericht borstbeeld van Comenius, den beroemden Tsjechischen paedagoog.

we hieronder de prachtige, aan Sint Vitus, den patroon van 't geheele Gooi, gewijde Groote Kerk, welker bouw, in 1380 begonnen, pas in 1440 beëindigd was. Maakt ze van buiten niet zoo een overweldigenden indruk, men verzuime vooral niet het interieur in oogenschouw te nemen. De majestueus oprijzende kolommen schragen een gedeeltelijk baksteen, gedeeltelijk eikenhouten gewelf, welks beschildering boven 't middenschip zeer vermaard is. Vooral echter is dit gotische bouwwerk bij het muziekminnend publiek bekend om zijn prachtige accoustiek, zoodat de telken jare daarin plaatsvindende uitvoeringen van gewijde muziek de toehoorders van alle kanten doen toestroomen.

Na de kerk dient het daartegenover gelegen Raadhuis vermeld. Blijkens het boven de ingangspoort aangegeven jaartal dateert dit van 1601.

Het in vroeg-rennaissance-stijl opgetrokken raadhuis maakt een zeer schilderachtigen indruk.

* *

Hiernaast rechts: Dezer dagen werd het nieuwe veilinggebouw ingewijd en in gebruik genomen.

Opgetrokken in vroeg renaissance-stijl werkt 't niet weinig mee, om dit hoekje van Naarden een buitengewoon schilderachtig cachet te geven. De voorgevel met de verschillende opschriften beantwoordt geheel aan het, gelukkig geheel ongeschonden, inwendige met zijn stijlvol betimmerde raadzaal.

Ten slotte: uit den overvloed nog dit eene, het „Spaansche Huis”, als Comenius-museum ingericht, 't welk niets anders is dan de reeds eerder genoemde Gasthuiskerk, althans het overgebleven deel daarvan. Merkwaardig is dit monument om zijn uitwendige gedaante met den zoo typischen gevelsteen, den inval der Spanjaarden voorstellend, en de aan weerszijden daarvan aangebrachte opschriften. Na voor nogal uiteenlopende doeleinden bestemd te zijn geweest, is 't dan sinds eenige jaren museum en wel van den te Naarden in ballingschap gestorven, beroemden Tsjechischen paedagoog, grondlegger van het aanschouwelijk onderwijs. Uitgebreid is dit museumje uiteraard niet, maar toch is een bezoek ervan zeker de moeite waard, mede om het primitieve interieur, waaruit nog duidelijk blijkt, hoe hier in vroeger jaren ook de garnizoensbakkerij is gevestigd geweest. De conservator doet overigens niets liever dan iederen welkomen bezoeker haar schatten te toonen, oude handschriften, belangrijke drukken, de vele langs den muur in kasten bewaarde kransen door de vele jaarlijks naar Naarden pelgrimeerende landgenooten van Comenius aan den voet van diens horstbeeld, even buiten de wallen, neergelegd.

Dit zijn slechts enkele punten, waar ik op wijzen wou. Wanneer ge zelf eens den tijd wilt nemen om bij uw doortocht door Naarden er even te verpozen, dan zult ge zeker bij het wandelen door de van rust verzadigde straatjes met die dikwijls zoo verweerde maar toch goed onderhouden huisjes u over dit oponthoud niet teleurgesteld voelen. Immers, Naarden zit niet stil. Het mag dan niet de rijke, bloeiende handels- en industriestad zijn van weleer — het gaat toch met zijn tijd mee. Juist toen wij er ons bezoek brachten de vorige week was het nieuwgebouwde groote veilingsgebouw voor groenten, eieren enz. pas geopend, natuurlijk buiten de wallen, want daarbinnen is geen ruimte meer, en vernamen we, dat de groote bloei van bloemen- en groententeelt een dergelijke instelling noodzakelijk had gemaakt. Een bewijs dat Naarden nog niet „dood” is!

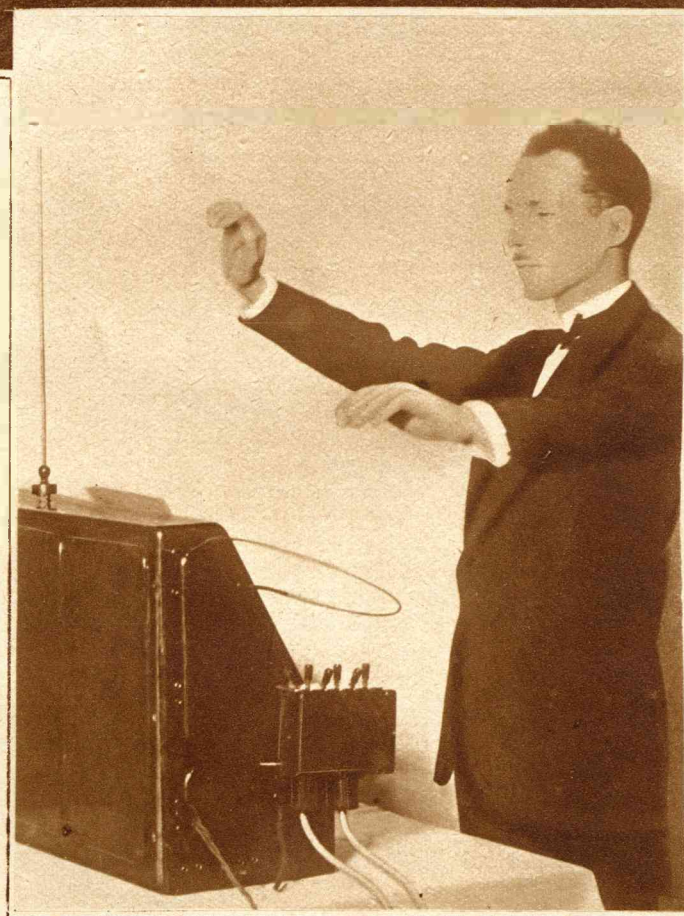
SICCO.

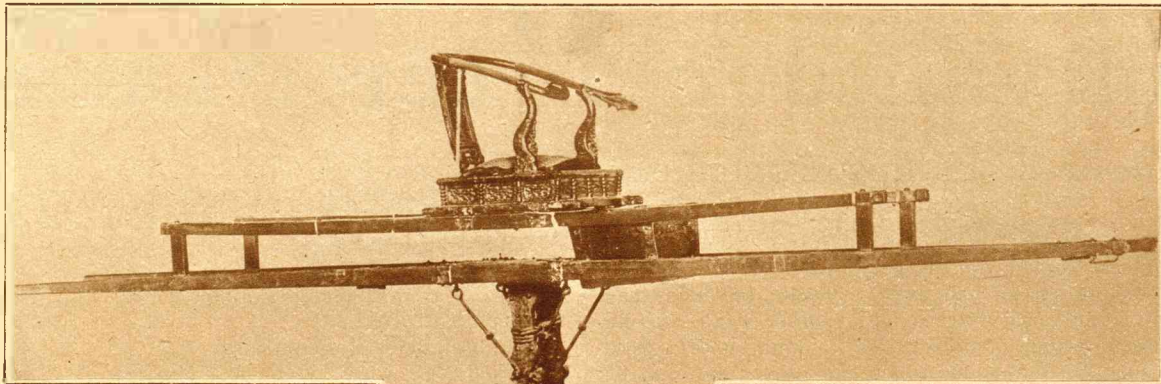
Muziek uit de Lucht

We zijn zoo langzamerhand al vertrouwd geraakt met alle mogelijke termen, den „aether” en het radiogebied betreffende, maar „muzikale aethergolven” waren ons tot nu toe nog onbekend. Aan professor Theremin, een genialen Rus, komt de eer toe, deze te hebben ontdekt. Door eenvoudig handbeweeg weet hij, met behulp van een heel simpel toestelletje, waarop een staafje is geplaatst, uit de lucht elken verlangden toon, ja geheele muziekstukken te vormen. Zoo laat zich zonder moeite het teerste pianissimo alsook het geweldigste fortissimo in de fijnste trapsgewijze scheiding aan het apparaat, of juist gezegd aan de lucht ontklokken. Een prestatie, die natuurlijk de muzikale en technische, ja de gansche wereld in extase brengt. En toch, wie weet, wat we nog meer te wachten hebben op het schijnbaar nog onontgonnen, schijnbaar ook onbeperkte terrein der electrodynamiek? Hierboven: Het zoogenaamde Theremin-trio, 't welk een tournee maakt door Europa en momenteel in Holland concerteert, voortbouwend op de ingenieuze vinding van den Rus. Daarbij zal buiten een reeks voor te dragen muziekstukken (soli, duo's, trio's) een korte inleidende voordracht met demonstraties het wezen van deze sensationele uitvinding duidelijk maken.

We zien hier professor Theremin, den genialen Russischen uitvinder der „aethergolvenmuziek”, bezig voor zijn apparaat, waarbij hij door louter handgebaar alle mogelijke tonen, elke gewilde melodie uit de ijle lucht voorttovert.

Een lang verdwenen Rubens wederom ontdekt. De Berlijnsche kunsthandelaar Leo Grünpeter is in 't bezit gekomen van een Rubens-schilderij, dat reeds ruim een eeuw geheel verdwenen was. Het stelt voor „David vechtend met den beer” en is volgens prof. Rooses een van de acht schilderijen, welke Rubens op zijn reis naar Spanje in 1614 in opdracht kreeg te vervaardigen.

EEN EIGENAARDIG WERKTUIG

Een Koreaansche „loopstoel”, zooals die vroeger door de vorsten van Korea ter ontspanning werd gebruikt. Het heeft wel iets van den eersten vorm van onze fiets, de draisine, met dit verschil echter, dat die op twee wielen liep.

Tutti Frutti

Hiernaast rechts:

MARIA RASPOETIN

die onlangs van zich heeft doen spreken om haar aanklacht tegen prins Joessoepoeff, den moordenaar haars vaders, den bekenden monnik, die zoo grooten invloed had op den Tsaar, treedt op het oogenblik in Berlijn op in een groote revue.

Hiernaast links:

ZOOALS HET OOK BIJ DE MENSCHEN VOORKOMT

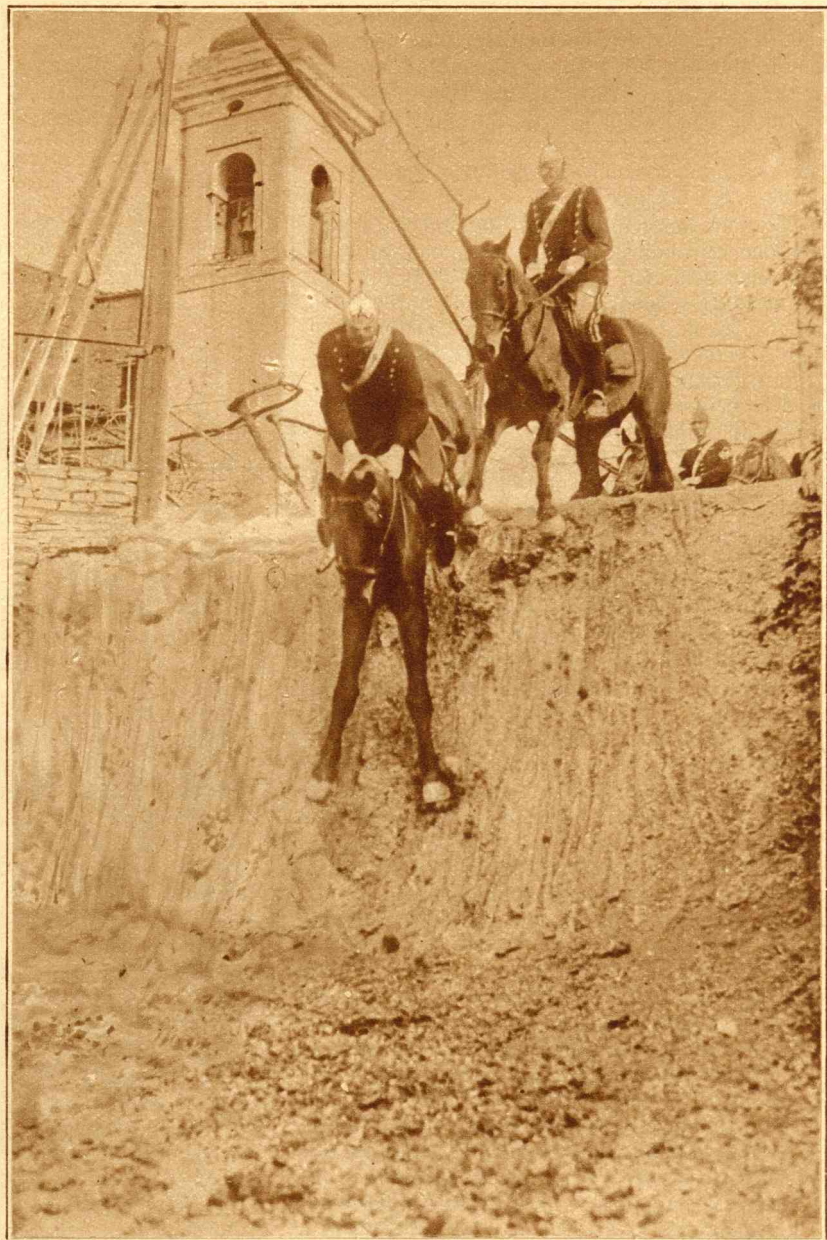
Moeder moet uit werken en de arme kleine in de hoede van vreemden achterlaten.

*

Hieronder:

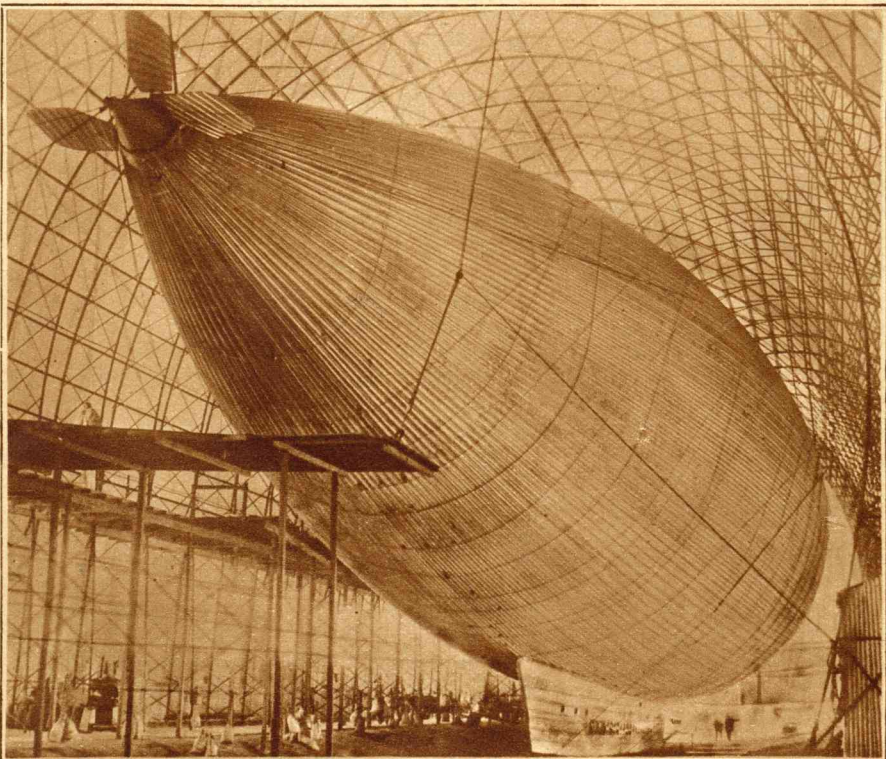
GEHEEL VAN METAAL

is het nieuwste, in Amerika gebouwde bestuurbare luchtschip „City of Glendale”. Het kan 40 passagiers vervoeren, die per lift naar de voor hen bestemde kajuiten worden gebracht. Het luchtschip, dat men hier in zijn hall ziet, is kortgeleden gereed gekomen.

RUITERKUNST

De beste ruiters in Italië zijn de officieren van de koninklijke lijfgarde, die voor hun training gebruik mogen maken van het park van het koninklijk Paleis. Zelfs de steilste hellingen worden door deze kranige ruiters zonder bezwaar beklommen en afgedaald.

Het Geheim van den Heer Marx

door E. Philips Oppenheim

Alice was mijn schoonzuster en als Ravenor haar niet goed behandeld heeft, dan heb ik het recht, hem daarover ter verantwoording te roepen."

"Ik dan toch zeker in de eerste plaats," herinnerde ik hem kalm. "Laat mij alleen gaan, oom."

Hij keek zijn vrouw aan en zij knikte. "Philip heeft gelijk," zei zij zacht. "Het is in de eerste plaats *zijn* plaats en niet de onze. Het is beter, dat hij alleen gaat."

VIJFTIGSTE HOOFDSTUK IK ONTMOET MIJN VADER

Na een reis vol inspanning stond ik eindelijk weer voor de groote hekken van het kasteel. De portier opende en groette mij eerbiedig.

Snel ging ik nu naar het kasteel en trad door een zijdeur binnen. Zonder te letten op de verbaasde blikken der bedienden, ging ik regelrecht naar de bibliotheek en na zacht te hebben geklopt, trad ik binnen.

Misleid door het halve duister meende ik eerst, dat er niemand was, maar terwijl ik een oogenblik bleef staan, viel een groote, gloeiende kool uit den haard, en deze verspreidde een oogenblik voldoende licht. Ravenor zat in een grooten leunstoel, op 'n meter afstand van den haard.

Zacht ging ik naar hem toe, en dichtbij gekomen, zag ik, dat hij sliep. Zonder dat ik eenig geluid maakte, scheen hij zich toch bewust te worden van mijn tegenwoordigheid; hij opende de oogen en zijn blik viel op mij. Met een ruk kwam hij overeind.

"Philip!" riep hij uit, "jij hier? Je hebt hem dus gevonden?"

Ik beefde bij het hooren van zijn stem, maar slaagde er toch in, kalm te antwoorden:

"Nog niet. Morgenavond zal ik hem zien. Vóór dien tijd kon ik niets doen en daarom ben ik hier gekomen." Hij wierp een blik op mijn beslijpte schoenen en verwaaide haren.

"Ben je komen loopen van Melbourne?" vroeg hij. Iets in de uitdrukking op mijn gezicht scheen hem nu te treffen. Hij deed een stap naar voren, legde beide handen op mijn schouders en trok mij tot dicht bij het vuur.

"Je bent met een bepaald doel hier gekomen!" zei hij toen langzaam. "Heb je in Londen... iets gehoord?"

Zwijgend boog ik het hoofd.

"Een verhaal uit het verleden.... mijn verleden?"

"Ja."

"Mijn God!"

Er bleef stilte heerschen, tot ik ze niet langer kon verdragen.

"Verwondert het u dan, dat ik gekomen ben?" riep ik uit, met van aandoening en opwinding bevende stem. "Spreek dan toch! Zeg me, of het wáár is, wat men mij heeft gezegd!"

"Het is waar."

Hij was eenige passen achteruitgegaan. Ik greep zijn handen en trok hem naar mij toe.

"Vader!" riep ik hartstochtelijk uit, "spreek! Waarom trekt u zich van mij terug? Is het omdat.... omdat.... In Gods naam, spreek!! Noem me uw zoon, en als er iets te vergeven valt.... dan zál ik vergeven!"

Hij scheen zich plotseling vrij te maken van een bijna bovenmenschenlijken tweestrijd, greep mijn handen en drukte die hartelijk.

"Philip, mijn zoon, m'n lieve jongen!" riep hij uit. "Neen, Goddank, dat is het niet! *Mijn* naam is ook de uwe, je bent werkelijk mijn zoon!"

Na een vrij langdurige stilte vertelde mijn vader, dat hij Marx op reis had ontmoet en dat hij hem later als secretaris had aangenomen. Marx had hem na zijn lange afwezigheid toen weer ontmoet op de thuisreis, en hij had hem teruggebracht naar Ravenor en zijn vrouw, die dacht, dat hij reeds lang dood was.

Daarna vertelde hij mij, dat hij tot de ontdekking moest komen, dat zij getrouwd was met pachter Morton, en hij had haar gesmeekt, bij hem terug te komen. Zij weigerde en in blinde woede was hij toen teruggegaan naar Marx. Mijn vader werd door Morton aangevallen; op den rand van de steengroeve ontstond een vreeselijke worsteling. Ten slotte slaagde mijn vader erin, Morton van zich af te werpen en de vlucht te nemen.

Dienzelfden avond kwam Marx bij hem en vertelde hem, dat hij Morton in de steengroeve had geworpen, en dat 'n zekere Hart, alias Francis, getuige was geweest van die misdaad. Mijn vader

"Och, dat kan ik niet zeggen. Hij heeft eenig werk voor mij gedaan en dat deed hij goed. Ik heb hem eigenlijk eenigszins als een automaat beschouwd, al was het er dan ook een, die zijn geld verdiende. Toch..."

Hij brak den zin af en peinsde.

"Toch.... wat?" vroeg ik nieuwsgierig.

"Nu en dan meende ik, dat hij een rol speelde. Vreemd vond ik bovendien zijn telkens herhaalde plotselinge afwezigheid. Want het is niet de eerste maal, dat hij onverwachts ergens heen moest."

"Dat vind ik ook vreemd," stemde ik toe. "Heeft hij ditmaal iets meegenomen?"

Een zeer ernstige trek verscheen op het gelaat van mijn vader en er klonk onrust in zijn stem, toen hij antwoordde: "Jawel. Ongeveer veertien dagen geleden was het werk, dat wij onderhanden hadden, zoo goed als gereed. Enkele kleine veranderingen zou ik zelf aanbrengen, maar op den dag van zijn vertrek bleek ook het manuscript te zijn verdwenen. Blijkbaar heeft hij dat dus meegenomen."

"Misschien heeft hij het aan de uitgevers gezonden?" veronderstelde ik. Mijn vader schudde twijfelend het hoofd.

"Juist dezen morgen heb ik een brief van hen ontvangen, waarin zij mij verzoeken, het manuscript zoo spoedig mogelijk te zenden," antwoordde hij.

Ik bleef zwijgen. Zelfs als Marx 't manuscript had meegenomen, wat voor nut kon het dan voor hem hebben? Plotseling bleef ik stilstaan. Mijn hart bonsde luid en ik kon een kreet niet weerhouden. Voor de eerste maal vloog een gedachte als 'n bliksemflits zoo snel door mijn brein, die alles duidelijk maakte, wat tot dusver raadselachtig voor mij was geweest.

Ik greep mijns vaders arm en vroeg opgewonden: "Vertel me eens, vader, heeft die Marx u nooit herinnerd aan iemand anders?"

Mijn vader keek mij verbaasd aan. "Het is wel wonderlijk, dat je dat vraagt. In kleinigheden is het mij al verschillende malen opgevallen, dat Marx mij aan een ander herinnerde, maar ik heb mij nooit kunnen bezinnen, wie dat kan zijn."

Plotseling legde mijn vader zijn hand op mijn arm, terwijl hij met bevenden vinger wees naar een donkere gestalte in de oprijlaan. In de schemering zagen wij een man in verwaarloosde kleeding, op weg naar het kasteel.

"Wie is dat, Philip?" vroeg mijn vader. "Geen van mijn menschen, dat zie ik wel."

"Neen, het is een vreemde."

Met een snelle beweging sloeg mijn vader een zijpad in. "Kom mee," zei hij, "Wij zullen een achterdeur ingaan."

Ik keek nog een keer om en zag den vreemde tegen het hek staan leunen, wachtend tot hij binnengelaten zou worden.

TWEE EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK

WAAR IS MARX?

Pas toen wij in de bibliotheek waren, verbrak mijn vader op ernstigen toon het stilzwijgen.

"Wij hebben Marx onrecht gedaan, Philip," zei hij langzaam.

"Hoezoo?" vroeg ik.

"Wacht maar even."

Hij ging naar de telefoon en belde. "Er is iemand buiten de hekken, die naar mij gevraagd heeft," hoorde ik hem zeggen. "Wie is dat?"

"Een vreemde, mijnheer."

"Zijn naam?"

"Hart, mijnheer."

"Wacht hij nog?"

"Jawel, mijnheer. Ik heb hem al gezegd, dat het geen nut heeft, maar hij wil niet weggaan."

"Laat hem door en stuur hem terstond hierheen."

Van ons beiden was ik stellig het meest opgewonden. Ik ging naar mijn vader toe en legde mijn

Geluk

*

Wij zoeken het alijd maar buiten.

En nimmer eens dicht om ons heen.

Wij oragen het steeds aan een ander.

En vinden het nimmer alleen.

Och, als we elkander begrepen.

Verstonden door moord of gebaar.

Dan bleven we dicht bij elkander.

En lag het geluk voor ons klaar.

Geluk — 't is een klein beetje Liefde.

Een lied, of een boek, of een lach —

Geluk is een vrouw om te kussen:

Op 'n zonnige zomersche dag.

ADRI VAN WITSENBURG

wilde een bekentenis afleggen, maar Marx wist hem te overreden om te zwijgen en Francis door geld er toe te brengen, de schuld van de misdaad op zich te nemen.

"Nu weet je, waarom ik er voor terugschrok, je mijn zoon te noemen. Ik wist, dat ik tegelijk ook zou moeten zeggen, dat je vader een moordenaar was!"

"Dat is niet waar!" riep ik uit, opspringend en zijn beide handen grijpend. "Het was een ongeluk; niemand kon het een moord noemen. Ach vader, dat u toch zoo lang moest lijden zonder noodzaak!"

Een groote vreugde glansde op zijn gelaat en hij trok mij zacht naar zich toe.

"God zij dank voor dit oogenblik, Philip!" zei hij met bevende stem. "Het is voor mij een grooter troost geweest, dan ik ooit had durven verwachten."

EEN EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK

HET DAGHET

Ik wou u nog het een en ander over Marx vragen, vader," zei ik, toen wij den volgenden morgen na het ontbijt een wandeling maakten. "Ik vrees, dat hij de een of andere schurkenstreek heeft uitgehaald tegenover Hart of Francis, of hoe hij dan eigenlijk heet, en dat hij zich ook nog aan andere dingen heeft bezondigd. Ik veronderstel, dat u hem volkomen vertrouwt?"

"Tot dusver heb ik dat altijd gedaan," antwoordde mijn vader.

"Is die man u sympathiek?"

hand op zijn schouder. „Wat zou hij willen, vader? Geld?”

Ontkennend schudde hij het hoofd. „Dan zou hij wel geschreven hebben. Ik vrees, dat het iets anders is.”

„Wat?”

„Eerherstel.”

„Hij heeft de schuld vrijwillig op zich genomen!” riep ik uit. „Laat hij ze nu ook blijven dragen! Hij kan er trouwens niet aan ontkomen.”

„Jawel. Hij kan de waarheid bekend maken.”

„Niemand zou hem gelooven. Zijn woord tegen het uwe... de uitslag kan niet twijfelachtig zijn.”

Het gezicht, dat mijn vader naar mij toewendde, stond donker en streng.

„Meen je dan, dat ik mijn toevlucht zou nemen tot een leugen, Philip? Neen! Ik heb dit uur altijd verwacht, ik was ook vastbesloten om hem zijn gang te laten gaan, als hij zijn rekening met de wereld wilde vereffenen.”

„Zij zal vereffend worden!”

Verschrikt wendden wij ons om; in de deur-opening stond degene, die deze woorden had uitgesproken... de krankzinnige, die tweemaal een poging had gedaan om Marx te vermoorden!

„Francis, ben je het werkelijk?” vroeg mijn vader, zichtbaar geschokt. „Je bent oud geworden! Ga zitten.”

Hij scheen het niet te hooren en liet rusteloos zijn blik rondgaan.

„Waar is... hij?” vroeg hij toen, met heesch geluid.

„Bedoel je Marx?” vroeg ik.

„Ja!”

„Hij is in Londen.”

„Ah!” Een uitdrukking van teleurstelling, maar ook van opluchting verscheen op zijn gelaat. Er heerschte eenige oogenblikken stilte; toen vroeg mijn vader:

„Heb je geld nodig?”

„Neen.”

„Wil je je geheim prijsgeven en de waarheid bekend maken?”

„Ja.”

Een kreet ontsnapte mijn lippen, maar mijn vader gaf mij een wenk dat ik zwijgen moest.

„Goed,” zei hij. „Ga zitten. Je hoeft niet bang te zijn. Ik zal bekennen.”

„U hebt niets te bekennen. Dat moet ik doen.”

„Wat bedoel je?” vroeg mijn vader, trachtend met zijn blik de duisternis te doorboren, want er brandde geen licht in het vertrek. „Kom dichterbij, ik kan je gezicht niet zien.”

Met bevende vingers haalde ik het gordijn op en een breede streep maanlicht viel in de bibliotheek.

Langzaam en aarzelend kwam Francis eenige stappen naderbij. Toen wierp hij zich onder het slaken van een woesten kreet voor mijn vader op de knieën.

„Zweer, dat u mij zult vergeven!” riep hij uit.

„Vergeven? Ik heb niets te vergeven,” antwoordde mijn vader zacht. „Je wenscht den last af te werpen; goed! Ik ben bereid, hem verder te dragen.”

Hij boog zich in zijn stoel naar voren en stak de hand uit om den man te helpen opstaan.

„Raak mij niet aan!” riep Francis uit. „Dat verdien ik niet! Laat mij de waarheid zeggen, anders besterf ik het. U denkt, dat u het bent, die pachter Morton heeft vermoord, maar dat is niet zoo. Marx heeft het gedaan!”

„Wat?”

Als door een slang gebeten was mijn vader opgesprongen. „Man, sta op en spreek!” riep hij uit.

Francis gehoorzaamde terstond, al beefde hij ook over zijn geheele lichaam. Toen vertelde hij stamelend:

„Ik was dien avond in het bosch en verdwaalde door de duisternis. Plotseling hoorde ik stemmen: de uwe en die van Morton. Slechts eenige meters van mij verwijderd was u samen in gevecht. Voordat ik tusschenbeide kon komen, had u hem tegen den grond geworpen en was gevlucht. Ik hoorde hem hijgen en zag ook, dat Marx van achter een boom te voorschijn kwam en naar hem toesloep. Zij vochten samen; waarschijnlijk dacht Morton, dat u teruggekomen was. Ik dacht aan de steengroeve en ging naar de vechtende mannen... te laat echter.

Een vreeselijke bliksemstraal verlichtte het

terrein een oogenblik daghelder. Ik zag, dat Marx al zijn krachten inspande en den ander in de groeve wierp. Toen hij zich omwendde, zag hij mij. Als hij gedurfd had, zou hij ook mij wel in den afgrond hebben geworpen, maar ik was sterk en hij was uitgeput door de worsteling. Daarom bood hij mij geld aan, als ik wilde zwijgen en heengaan. Ik nam het aan, er geen oogenblik aan denkend, dat men de schuld op mij zou werpen. Hij hielp mij aan een vermomming en zorgde, dat ik kon vluchten. Toen ik later de couranten las, begreep ik pas, dat hij mij bedrogen had.

Met den dag werd ik ellendiger. Marx zond mij telkens geld... veel te veel. Ik raakte aan den drank en werd ziek. Toen ik hersteld was, schreef ik hem, dat ik den last niet langer wilde dragen en dat ik hem zou komen opzoeken. Verder, dat ik hem tijd zou geven om het land te verlaten en dat ik daarna naar de politie zou gaan. Hij verbood mij, naar het kasteel te komen, maar toch deed ik dat. Het was donker, toen ik er aankwam, en hij ontmoette mij in de oprijlaan, bood mij groote sommen gelds aan, als ik wou weggaan. Ik weigerde. In zijn woede liet hij zich toen eenige woorden ontvallen, waaruit ik begreep, dat hij ook u had bedrogen. Nu wilde ik niet eens verder naar hem luisteren en ik verzocht hem, mij te laten passeeren. Hij deed dat, maar toen ik twee passen had gedaan, sloeg hij mij met een zwaar voorwerp op 't achterhoofd.”

„Dus dat was de kreet, dien ik hoorde!” riep ik uit. „Terstond daarna ontmoette ik Marx. Hij moet u in de steengroeve hebben geworpen.”

„Ja. Daar her kreeg ik het bewustzijn, maar mijn geheugen en verstand zijn sedert dien in de war geweest. De tweede maal liep het echter voor Marx niet zoo goed af; als u, mijnheer Morton, hem niet te hulp gekomen was, zou ik hem...”

Men bracht mij in een krankzinnigengesticht. Later gaf Marx zich voor mijn broer uit en liet mij overbrengen naar een particuliere inrichting, waaruit men mij evenwel spoedig ontsloeg. Waar is Marx?

Zijn zenuwachtig bevende handen en gloeiende oogen bewezen, dat hij weer een aanval van waanzin kreeg. Wij mochten hem niet laten gaan. Mijn vader trok mij terzijde en sprak:

„Ik ga vanavond met je mee naar Londen. Wat zullen we met Francis doen?”

„Hier laten,” meende ik. „Laat mij maar begaan.”

Ik ging naar hem toe en legde mijn hand op zijn schouder.

.....zag ik een onbeweeglijke gestalte staan voor het venster van de bibliotheek.

„Luister eens, Francis! Er zijn twee plaatsen, waar Marx deze week kan zijn. Londen... en hier. Begrijp je dat?”

„Ja ja dat begrijp ik.”

„Nu dan: mijnheer Ravenor en ik zullen hem in Londen weten te vinden, als hij daar is, maar hier moet iemand de wacht blijven houden? Wil jij dat doen?”

Zijn oogen fonkelden. „Ja,” antwoordde hij snel. „Dit is zijn kamer, niet? Hij zal dus hier komen. Ja, ik zal hier blijven.”

Mijn vader belde en gaf de noodige orders, dat er voor Francis moest worden gezorgd. Een uur later verlieten wij het kasteel en toen ik omkeek, zag ik een onbeweeglijke gestalte staan voor het venster van de bibliotheek.

Francis wachtte.....

DRIE EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK

PHILIP IN DE MACHT VAN DE CARTIENNE

Te half elf hield ons rijtuig stil voor hotel Metropole. Vlak voor den ingang stond ook het rijtuig van graaf de Cartienne, en toen wij uitstapten, kwam de koetsier naar mij toe en overhandigde mij een briefje. Het luidde:

„Kom dadelijk naar mij toe, dan zult ge M. aantreffen. Breng ook het kistje mee. C.”

Ik gaf het briefje aan mijn vader en hij schrok bij het zien van het schrift.

„Wie heeft dat geschreven, Philip?” vroeg hij snel.

„De man, die weet, waar Marx te vinden is,” antwoordde ik. „Hij haalt brieven en telegrammen voor hem af.”

„Hoe heet hij?”

„De Cartienne.”

Mijn vader werd bleek en fronste de wenkbrauwen. „Dat heb je voor mij verzwegen, Philip! Ik verbied je, naar dien man toe te gaan. Marx en De Cartienne zijn dus vrienden!”

Hij bleef plotseling op het trottoir staan en greep mijn arm. „Begrijp je het al, Philip? Marx is het werktuig van De Cartienne geweest en ik ben hun slachtoffer! Waar is De Cartienne? Ik wil het weten!”

„Laat deze zaak maar aan mij over, vader! Mijn plannen zijn gereed. U vertrouwt mij toch wel?”

„Wat zijn dat voor plannen?”

„Ik heb een kistje in mijn bezit, dat eigendom is van De Cartienne en een geheim bevat. Zoo lang ik dat kistje heb, ben ik veilig. U hebt gelezen dat hij het terugvraagt.”

„Ja, ga voort.”

„Ik ga, maar neem het kistje niet mee. Weet hij niet, wie ik ben, en geeft hij de gevraagde inlichtingen omtrent Marx, dan krijgt hij het kistje ongeopend terug. Spant hij mij een valstrik en laat hij mij iemand zenden om het kistje te halen, dan moet terstond het kistje geopend worden en dan komt u mij met de politie te hulp, als de inhoud ook maar eenigszins wantrouwen kan wekken.”

„Het bevalt mij niet, Philip. Als De Cartienne er ook maar 'n flauw vermoeden van heeft, wie je bent, loop je het grootste gevaar.”

„Dat denk ik niet. Zoo lang hij het kistje niet terug heeft, zal hij mij niets doen.”

„Wat denk je, dat het kistje bevat?”

Ik keek voorzichtig rond alvorens te antwoorden. Toen haalde ik een courant uit den zak en liet mijn vader het hoofdartikel zien. Hij keek naar de vetgedrukte opschriften en keek mij toen vol verbaazing aan.

„Maar dat kan toch niet, Philip!”

„Waarom niet? In elk geval zullen wij het spoedig weten. Ik moet nu gaan; u weet dus, wat u te doen staat, als er iemand om 't kistje komt.”

Wij wisselden snel een handdruk en ik sprong in het rijtuig van den graaf, dat snel wegreed. Ditmaal duurde de reis niet lang en ik was verbaasd, toen het rijtuig stilhield voor een soort pakhuis. De deur was open en er stond een man in de nying, die mij verzocht, hem te volgen.

„Mijnheer De Cartienne laat zich verontschuldigen, dat hij geen tijd had om naar het hotel te komen, mijnheer,” zei de man. Hij bracht mij door een vrij lange gang in een klein vertrek, waar hij een lamp aanstak, die op een tafel stond.

„Graaf De Cartienne komt dadelijk, mijnheer.” Met deze woorden ging de man heen.

(Slot volgt)

De Wereld in Sneeuw en IJs

EEN HOEKJE UIT HET SCHWARZWALD IN WINTERTOON

De Wereld in Sneeuw en Ijs

EEN WINTERGEZICHT IN DE ALPEN BIJ KREUZECK

De Verlaten Steengroeve

DOOR CHARLES GARVICE

Naar het Engelsch door JOSEPH MARTO

Ik moet er nog even aan toevoegen, hernam de inspecteur, met een blik naar het plafond, „dat ik deze vraag eigenlijk slechts voor den vorm stel, en omdat zij er op aandringt. Ik heb langs anderen weg alle inlichtingen ontvangen, die ik noodig heb. Strikt genomen, kan ik het stellen buiten de mededeelingen van deze jonge dame. Maar zij wenscht zich te houden aan de belofte, die zij u gedaan heeft, lord Fayne, en daarom verzoek ik u haar daarvan te ontslaan.”

Heriot ging voor Grace staan en nam haar bij de hand.

„Vergeef me Grace,” zeide hij, „maar me dunkt, dat je nu het stilzwijgen, dat je zoo lang bewaard hebt, moet laten varen.”

Zij keek hem aan met een eigenaardige, vriendelijke uitdrukking in haar oogen.

„Ik dank u, mylord,” zei Jones, nog altijd even ernstig. „Het zal misschien het beste zijn, als ik juffrouw Warner een paar vragen stel. Die vragen zullen haar wel niet aangenaam in de ooren klinken, maar juffrouw Warner is niet iemand, die zich aan een duren plicht zal onttrekken. Zij zal die vragen dus naar waarheid beantwoorden.”

Hij zag Grace veelbeteekenend aan en vroeg:

„U herinnert zich dien avond, dat u naar White-Cot ging, om een man te ontmaskeren, die zich jegens u misdragen had. Wie was die man?”

Grace richtte het hoofd op en keek in de richting waar Stannard Marshbank stond.

„Mijnheer Marshbank,” luidde het antwoord. Zij sprak bedaard, maar duidelijk.

Een gemompel, waaruit verbazing en opgewondenheid sprak, klonk door het vertrek.

„Ik dank u,” zei Jones; „ik sta er op, hier te zeggen, dat, ingeval iemand mocht twifelen aan de waarheid van hetgeen deze jonge dame zoeven beweerd heeft, ik in 't bezit ben van het bewijs harer bewering. Het was inderdaad mijnheer Marshbank, dien juffrouw Warner op dien avond wilde ontmaskeren.”

„Dat is gelogen!” riep Stannard; maar zijn doodsbleek gelaat, knikkende knieën en neergeslagen oogen maakten zijn ontkenning voor bijna iedereen vrij waardeloos.

De inspecteur nam geen notitie van Marshbank's wanhopige ontkenning.

„Op den avond van den moord,” hernam hij bedaard, het woord weer tot het jonge meisje richtend, „hebt u, dicht bij de villa, een onderhoud met lord Fayne gehad. Gedurende dit onderhoud, hoorde u eensklaps een gewerschot; dat was, als ik me niet vergis, omstreeks half elf?”

„Ja,” antwoordde Grace.

„Welnu,” zei de inspecteur, „dan zult u ook wel kunnen zeggen, of u lord Fayne vóór dien tijd gekend hebt, en waarom u er verbaasd over stond, hem op White-Cot aan te treffen, toen u vergezeld van Ralph Forster daar in het salon kwam. Ik geloof, dat u hem vroeger al eens ontmoet hadt, is 't niet?”

„Ja,” stamelde Grace, „in Londen. Hij heeft me toen van den hongerdood gered en er voor gezorgd, dat ik voor Johnnie en mij in mijn levensonderhoud kon voorzien. Hij is nooit iets anders voor mij geweest dan een edelmoedige redder in den nood. Ik kende zijn naam niet eens en stond verbaasd, hem op White-Cot te zien.”

Men hoorde een diepen zucht opstijgen aan den anderen kant van het vertrek. Het was Eva, die een zucht van verlichting slaakte.

De graaf liep snel op zijn zoon toe en legde z'n hand op diens schouder.

„Vergeef me, Heriot,” zei hij, met gebroken stem.

Heriot nam de hand van zijn vader en drukte die zacht.

Stannard stond nog altijd, meer dood dan levend, tegen den muur; hij deed een bijna bovenmenselijke inspanning, om zijn zelfbeheersching te bewaren.

„Met al die praatjes,” zei hij met heesche stem, „hebben we hier niets te maken. Bovendien, geen verstandig mensch zal gelooven, wat zoo'n meisje

zeigt, dat niemand kent. Het gaat hier om de vraag: wie heeft Ralph Forster vermoord? De bewijzen zijn tegen Heriot en...”

„Niet alle bewijzen,” zei inspecteur Jones, hem in de rede vallend: „u vergeet de manchetsknoopen, mijnheer Marshbank.” Nadat hij dit met luide stem gezegd had, keek hij de aanwezigen aan. Daarna vervolgde hij:

„Een van de manchetsknoopen die de moordeenaar droeg, werd op den rand van de steengroeve gevonden, den anderen vond ik, als knecht van den schoorsteenveger Giles verkleed, vreemd genoeg, in den schoorsteen van uw slaapkamer, mijnheer Marshbank. Hier zijn ze, alle twee.”

Hij strekte de vlakke hand, waarop de manchetsknoopen lagen, uit, en liet ze zoo aan het geheele gezelschap zien.

Stannard Marshbank scheen een bezwijming nabij; hij sloeg met z'n handen tegen den muur, alsof hij daar steun wilde zoeken; zijn gelaat was loodkleurig; dikke zweetdruppels stonden op zijn voorhoofd.

Inspecteur Jones wierp een snellen blik op den misdadiger en hernam:

„Toen ik in de slaapkamer van mijnheer Marshbank was, heb ik meteen van de gelegenheid gebruik gemaakt om een paar schoenen, die daar stonden, mee te nemen. Ze passen precies in de voetstappen, niet alleen in die op den rand der groeve, maar ook in die van de groeve zelf, naast de plek, waar Ralph Forster vermoord werd gevonden.”

Er ontstond eensklaps een beweging achter in het salon en een van de jonge dames riep: „Ze valt flauw!”

Eva was op den grond en in zwijm gevallen.

Heriot liep snel naar de plaats waar zij lag, knielde naast haar neer en beurde haar op.

De aandacht van al de aanwezigen was nu gevestigd op het jongemeisje, dat daar als levenloos in Heriot's armen lag. Op dit oogenblik zag niemand naar den ontmaskerden booswicht om.

Van deze gelegenheid maakte Stannard Marshbank gebruik. Hij sloop langs den muur naar de deur. Grace en Jones verdrongen zich, evenals de anderen, in de nabijheid van Eva. Stannard maakte de deur open, haalde den sleutel uit het slot,

sloop geruischloos naar buiten, draaide den sleutel aan de buitenzijde weer in het slot, stak hem in z'n zak en liep snel de hal door.

No. 43

EEN EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

In de algemeene opwindung, die op Eva's onverwacht in zwijm vallen gevolgd was, had niemand der aanwezigen er op gelet of het vreemd gevonden, dat Heriot Fayne naar haar toe geijld was, haar had opgebeurd en in zijn armen hield.

Francis Winsdale, die door de gebeurtenissen, in het vorige hoofdstuk beschreven, diep geschokt was, legde zijn bevende hand op Heriot's arm, toen lady Janet haar neef tot de werkelijkheid terug riep.

„Laten we haar op den divan leggen, Heriot,” zei de oude dame, zoo kalm mogelijk. De plotse-linge ongesteldheid harer jonge vriendin had nu voor eenige oogenblikken al hare aandacht, meer dan het feit der zoo onverwachte terugkomst van haar neef en de ontmaskering van Stannard.

Heriot voldeed aan dit verzoek. Hij bleef naast den divan staan, als om de wacht te houden bij haar die daar bewegingloos lag uitgestrekt. Hij scheen niet aan het gevaar te denken, dat hij liep, om gevangen genomen te worden.

Toen Eva uit haar bezwijming ontwaakte, zag zij verwonderd neer op het zwijgend gezelschap dat haar omringde. Haar blik viel op Heriot en zij slaakte een zwakken kreet, terwijl een blos haar liefelijke wangen kleurde. Daarna sloot zij haar oogen.

Heriot ademde weer vrijer; hij begreep, dat

DE WERELD IN SNEEUW EN IJS

Thuiskomst na een langen ski-tocht. Een mooie tegenlicht-foto nabij de veel bezochte winter-ontspanningsplaats Caux, in de Alpen.

DE WERELD IN SNEEUW EN IJS

In de bergen bij het Beiersche dorp der Passiespelen, Oberammergau.

Eva's ongesteldheid van voorbijgaanden aard zou zijn.

„Ik zou gaarne naar huis willen gaan, lady Janet,” zei Francis Winsdale, met bevende stem; „hetgeen zich daar zooeven hier heeft afgespeeld, was verschrikkelijk voor mijn arm kind; het zou een doodelijke uitwerking op haar kunnen hebben. Ja, we moeten naar huis.”

„Wacht nog een oogenblik,” antwoordde de oude dame, „het is beter, dat zij eerst naar mijn kamer gaat om daar wat op haar verhaal te komen. Arm kind!”

Gesteund door lady Janet en een der bruidsmisjes, zou Eva het salon verlaten.

De graaf trachtte de deur open te maken, maar tevergeefs.

„Zij is op slot!” riep hij uit.

Allen dachten nu aan Stannard, dien ze zoo goed als vergeten hadden.

„Hij is gevlucht,” zei Gerry Wilson, „en heeft de deur aan de buitenzijde op slot gedaan.”

„Maak de deur open!” riep de graaf, in de veronderstelling dat men hem in de hal zou hooren.

„Er steekt geen sleutel in het slot, mylord!” klonk de stem van den huisknecht, die in de hal voor de deur stond.

Nu kwam Heriot naderbij, hij bekeek de deur met kennersblik, zette z'n schouders er tegen en brak haar bij de derde poging open. Vervolgens ging hij ter zijde om Eva en haar gezellinnen te laten passeeren. Hij keek haar na, terwijl zij langzaam, de trappen op, naar boven ging. Boven aan de trap gekomen, keerde zij zich even om en zag hem een oogenblik diep bedroefd aan. Een oogenblik later was zij verdwenen. In gedachten verzonken keerde Heriot naar het salon terug.

Grace Warner was vertrokken, maar inspecteur Jones niet. Hij was in gesprek met den graaf. Toen Heriot binnen kwam, trad hij op hem toe en zei op afgemeten, maar eerbiedigen toon:

„Het spijt me wel, lord Fayne, maar u zult be-

grijpen, dat ik m'n plicht moet doen. Ik heb een bevel tot inhechtenisneming tegen u; ik moet u dus arresteren.”

„Och kom, wat is dat voor dwaasheid!” riep Harry Wilson, wiens vurige verbeelding met bewondering voor Heriot vervuld was; „u weet, dat hij niet schuldig is; arresteer liever dien anderen kerel, dien Marshbank.”

De inspecteur glimlachte vriendelijk tegen het jonge mensch.

„Ik heb geen bevel tot inhechtenisneming van mijnheer Marshbank, maar wel van lord Fayne. Ik moet dus mijn plicht doen en hem gevangen nemen. Ik hoop en vertrouw, dat hij in staat zal zijn, z'n onschuld te bewijzen. Maar in elk geval moet hij met me mee naar Newton. Daar is, tot mijn spijt, niets aan te doen, mylord.”

Lord Averleigh boog het grijze hoofd.

„Doe uw plicht, mijnheer!” zei Heriot, opgewekt; „ik ben bereid u te volgen.”

„Maar wat moet er dan met dien kerel geschieden?” vroeg Harry, verontwaardigd, „moet die in de gelegenheid gesteld worden, om ongemeid de vlucht te nemen?”

„Hou je toch stil!” beet z'n broer hem toe.

„Maak u maar niet bezorgd, mijnheer,” zei Jones; „mijnheer Marshbank zal niet in de gelegenheid gesteld worden, om ver van hier te gaan. Hij is op weg naar de Victoria-dokken en ik heb daar een paar mannen staan, die hem afwachten. Lord Fayne en ik, mylord, zullen nu naar Newton vertrekken. Maar misschien zou het goed zijn, als uw zoon eerst wat at en dronk.”

„Ik heb nergens behoefte aan,” zei Heriot.

Maar de graaf drong er zóó sterk op aan, dat zijn zoon het een en ander zou gebruiken, alvorens zich met den inspecteur op weg te begeven, dat Heriot toegaf.

De oude man stond naast Heriot, die in een leunstoel zat, terwijl hij at; z'n eene hand rustte

op den schouder van zijn zoon; met z'n andere hand streek hij liefkozend door diens haren.

„Kom, laten we gaan,” fluisterde Gerry Wilson, de andere heeren toe. Zij verlieten het vertrek en lieten vader en zoon alleen.

„En hebt u me nu vergeven, vader?” vroeg Heriot, zacht.

„Er valt niets te vergeven, mijn jongen,” zei de graaf.

„Niets? Hebt u dan al het verdriet en de zorgen vergeten, die ik u jaren lang, door mijn dwaas en overmoedig gedrag heb aangedaan?”

„Ja,” zei de vader, met van ontroering bevende stem; „dat heb ik nu vergeten. Door je laatste edelmoedige daad is dit alles uit mijn geheugen gewischt.”

Gedurende eenige oogenblikken zat Heriot sprakeloos.

„Maar waarom,” hernam de oude man, „heb je de edelmoedigheid zoo ver, neen, te ver gedreven? Waarom heb je jezelf opgeofferd en ons in den waan gelaten aan je schuld jegens dat arme meisje? Waarom heb je gezwegen, toen je beschuldigd werd? Waarom heb je toen Stannard Marshbank niet ontmaskerd?”

Heriot keek z'n vader even aan en daarna weer voor zich.

„Kunt u dat niet raden, vader?” vroeg hij, bijna onhoorbaar: „ik zweeg niet om zijnen twil, maar om haar.”

„Om Eva?” riep de vader, verwonderd.

„Ja; zij beminde hem en zou z'n vrouw worden. Ze zou hem vergeven hebben en met hem getrouwd zijn, al zou z'n schurkenstreek, wanneer die bekend geworden was, haar voor d'r geheele leven ongelukkig gemaakt hebben. Hij bad en smeekte me op dien avond, hem te sparen. Ik beloofde het hem, dwaas die ik was. Maar als men liefheeft zooals ik, dan handelt men niet steeds verstandig.”

De graaf keek verbaasd. Hij ging tegenover zijn zoon in een leunstoel zitten en keek hem door-dringend aan.

DE WERELD IN SNEEUW EN IJS

In St. Moritz viert de wintersport hoogtij. Een kijkje bij avond op het Grand Hotel en het Palace Hotel met op den achtergrond, in het dal, de stad.

„Wat zeg je daar? Bemin je.... Eva Winsdale?”

„Ja,” luidde het ernstige antwoord; „van het eerste oogenblik af dat ik haar zag, had ik haar lief. Om harentwil maakte ik een einde aan het bandelooze leven dat ik leidde en trachtte een beter mensch te worden. Ik had me dien avond naar White Cot begeven, om haar te zeggen dat ik haar beminde en om haar te vragen, of zij m'n vrouw wilde worden. Maar ik kwam te laat. Zij was reeds met Stannard Marshbank verloofd. Toen ik dit vernam, kon de geheele wereld me niets meer schelen.”

De vader wierp een medelijdenden blik op zijn zoon.

„Hoe jammer,” zei hij eindelijk, „dat je niet eerder gekomen bent. Welk een slag heeft ons allen, maar vooral Eva, nu getroffen! Men zegt, dat een eerbare vrouw een instinctmatigen afkeer gevoelt voor een man die niet deugt; en toch, hield ze van hem. Maar nu hij ontmaskerd is, komt het mij ondenkbaar voor, dat zij hem ooit werkelijk heeft lief gehad.”

In gedachten verzonken, staarde Heriot voor zich uit.

„En toch is het zoo,” zeide hij met een zucht. „Maar hij is een duivel in menschengedaante en zij is zoo onschuldig en argeloos als een kind. Hadden we haar de ontmaskering in 't openbaar van den man, dien zij liefheeft, slechts kunnen besparen!”

„Ook zij moet, even als wij, haar leed met berusting leeren dragen,” zei de graaf; „maar voor een onschuldige vrouw als zij, is het verschrikkelijk.”

Gedurende verscheidene minuten heerschte er nu een diep stilzwijgen tusschen vader en zoon.

Lord Averleigh was de eerste die weer sprak. Hij legde z'n hand op Heriot's hoofd en zei op vaderlijken toon:

„Maar nu moeten we eens aan jou belangen denken, mijn jongen. Zeg me nu maar wat ik voor je doen kan. We moeten de aanklacht, die tegen je is ingediend, het hoofd bieden, en het spreekt van zelf, dat je je moet laten verdedigen. Ik zal je verdediging opdragen aan den besten advocaat dien er te vinden is. In dit opzicht zal alles gedaan worden, wat slechts gedaan kan worden. Je zult, ik twijfel er niet aan, worden vrijgesproken en dan kom je hier terug. Je bent toch niet van plan me weer te verlaten, niet waar, Heriot?”

„Nee, vader, als ik vrijgesproken word, dan

kom ik weer bij u. Maak u maar niet ongerust. Ik hoop natuurlijk, dat ik er in zal slagen, mijn onschuld te bewijzen, maar dat neemt niet weg, dat we op het ergste moeten voorbereid zijn. Die Stannard is een listige en hoogst gevaarlijke schurk en de schijn is tegen mij....”

De graaf scheen, op deze onheilspellende woorden van zijn zoon, van schrik ineem te krimpen. Men kon het hem aanzien, dat hij met geweld zijn aandoening trachtte te bedwingen. Hij zag z'n zoon liefdevol aan en zeide:

„Ik stel mijn vertrouwen in God, Heriot.”

De andere heeren kwamen nu weer het salon binnen. Inspecteur Jones keek op zijn horloge. Heriot stond op en sprak:

„Ik ben tot uw dienst, ik ben u ten zeerste verplicht voor uw bereidwilligheid om zoo lang te wachten. Vaarwel, vader, maar neen: slaap wel, en tot ziens!”

„Ik zal je zoo ver uitgeleide doen, als het mogelijk is,” zei de graaf.

„En wij ook, als u het goed vindt dat we een rijtuig laten inspannen,” liet Harry Wilson er haastig op volgen.

Lord Averleigh knikte ten teken dat hij dit goedkeurde en Jones gaf door een glimlach te kennen, dat hij met dit voorstel accoord ging.

Eenige minuten later verscheen de huisknecht om te zeggen, dat de rijtuigen voor waren. Het geheele gezelschap ging nu naar de hal, waar lady Janet zich reeds bevond. Zij was zeer bleek, maar blijkbaar geheel haar zenuwen meester geworden en hield zich goed, toen Heriot haar omhelsde en afscheid van haar nam.

„Vaarwel,” zeide hij; „u kunt er op rekenen, dat ik gauw terug ben, tante Janet, en dat ik u weer even hard zal plagen, als toen ik nog een kleine, ondeugende jongen was.” Daarna vroeg hij fluisterend:

„Hoe gaar het met haar?”

„Iets beter, maar ze is nog zwak. Zij scheen een boodschap voor je te hebben, maar kon het niet verder brengen dan tot de woorden: „Zeg hem....”

Op dit oogenblik keek inspecteur Jones weer op zijn horloge. Heriot knikte lady Janet nog eens vriendelijk goeden dag en ging met Jones naar het rijtuig. In de hal stond het dienstpersoneel om getuige te zijn van het vertrek van vader en zoon. Men kon het allen aanzien, dat zij geheel met de heeren van 't kasteel meeleefden.

(Wordt voortgezet)

In den Hof

Op de vraag, waarvoor is toch eigenlijk het snoeien noodig, kan het antwoord zijn: om den boom datgene te geven wat hij in eene onnatuurlijke omgeving zooals in kleine en ingesloten tuinen moet missen, n.l. licht, lucht en warmte, en dat kan men alleen bereiken, door het overtollige hout weg te hakken of te zagen. Maar al te dikwijls ziet men alle jaren volop de vruchtboomen snoeien, en het resultaat is, dat men in de meeste gevallen eene overtollige hoeveelheid hout in de boomen ziet komen.

Het snoeien berust dan ook in dit geval al weder op het nagaan, hoe een vruchtboom groeit en vruchtknoppen zet, en niet op het z.g., op vrucht snoeien, door ieder jaar 't mes er maar in te zetten. Wanneer men met een goeden, gezond groeienden boom te doen heeft en nagaat, op welke wijze de vruchtknoppen zich ontwikkelen, komt men tot de volgende ontdekking.

Iedere flinke scheut of jonge tak kan men in drie deelen verdeelen.

Het onderste deel, dat zich in 't voorjaar heeft ontwikkeld, zal minder zware oogen bevatten in de bladoksels.

Het middelste deel, dat zich tijdens den zomer heeft ontwikkeld, bevat de zwaarste of meest ontwikkelde oogen, terwijl het bovenste deel, dat zich op het einde van 't jaar heeft ontwikkeld, de minst zware oogen bevat.

Laat men nu zoo'n scheut of jongen tak zonder snoeien doorgroeien, dan zal men tot de ontdekking komen, dat de oogen van het middelste gedeelte zich reeds het 2de jaar tot vruchtknoppen zullen ontwikkelen, en zoo zullen de daarop volgende oogen, die jaarlijks sterker worden, zich eveneens tot vruchtknoppen zetten.

Niet alleen, dat op deze wijze de vruchtknoppen zich natuurlijk ontwikkelen, doch de takken gaan niet zoo vlug over tot het maken van zijtakken, wat met snoeien wel het geval is.

Wanneer men nu op deze wijze den boom zijn natuurlijke groei laat volgen, krijgt men niet alleen mooie vruchten, waar 't ten slotte toch om te doen is, doch men houdt een goed gevormden boom en behoeft niet meer dan het overtollige hout weg te snoeien.

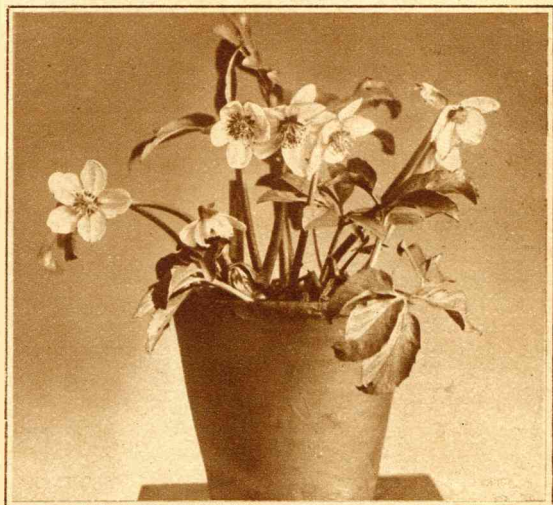
Het spreekt evenwel vanzelf, als men jonge boompjes koopt, dat men deze eerst moet snoeien ter wille van eene goede kroonvorming.

De takken van zulke boompjes snoeit men dan ook flink in, en zoodanig, dat 't oog, dat op het einde van den tak blijft zitten, aan den buitenkant van den gesnoeiden tak komt. Zoo neemt de boom in omvang toe en krijgt men niet veel hout in 't midden der kroon.

Is nu den boom of liever de kroon op de gewenschte grootte, al kan deze zich natuurlijk nog meer uitbreiden, dan snoeit men niet meer, en dunt alleen, als er te veel hout komt, of ingeval sommige takken dwars door den boom groeien.

In hoofdzaak geldt deze manier voor appel- en pereboomen (zoo wel kroon- als pyramideboomen, hoewel halfstamboomen het meest zijn aan te bevelen.

CYTISUS.

De Kerstroos (Hellebarus Niger) is een van de eerste bloeiende planten in den tuin. Bij langdurig zacht weer in den herfst bloeit zij dikwijls reeds in den Kersttijd. Men plant ze in de schaduw van heesters of boomen.

VROUWENLEVEN

VAN 'N DRAADJE WOL

Restjes van wol zijn er in ieder huishouden te vinden. Daar liggen kleine hoopjes, die van den laatsten jumper zijn overgebleven, daar weer 'n paar draden van het laatste kussen en hier 'n restje van een kruipbroekje voor den jongsten telg of van grootmoeders wollen doek. Met die restjes is niet veel meer aan te vangen, daar ze, wat de kleur betreft, natuurlijk niet bij elkaar passen, er toch zou men ze zoo graag nog ergens voor gebruiken, want 'n goede huismoeder laat niets onnut liggen, daar zij weet, dat het de kasten maar vult, wanneer het niet dadelijk gebruikt wordt.

Er zijn echter allerlei aardige kleinigheden, die men van een draadje wol — het mogen er natuurlijk ook wel meer zijn — kan maken. Daar zijn bijvoorbeeld die kleine, over ijzerdraad gewikkelde dieren, die men met eenige handigheid vlug kan maken. Men maakt eerst van ijzerdraad als het ware het geraamte van het dier en wikkelt daar de wol-draden omheen, en wie een beetje fantasie heeft, kan op die manier allerlei dieren-groepen samenstellen. Ook in lussen-haakwerk zien bijvoorbeeld schapen met een dikke vacht er zeer aardig uit; zij vormen een aardige afwisseling met de glad omwikkelde dieren.

Zulke kleine werkjes zijn zoowel voor de kinderen als voor de volwassenen een prettige bezigheid en vormen, als zij goed zijn afgewerkt, zoodat er geen

losse draden meer aanhangen, een ideaal speelgoed voor de kleinsten, waarvan men een geheel dierentuin kan opbouwen.

Een paar jaar geleden zijn ze plotseling opgedoken, deze wonderlijke beestjes van bonte draden, de sierlijke dametjes met hoepelrokjes en de mannetjes met puntmutsjes en wijde broeken, en daarnaast verschenen pluimvee en viervoetige dieren

DRIE ORIGINEELE WINTERMODELLEN

43.08 Elegant complet, bestaande uit mantel en japon. Mantel vervaardigd van violet smyrna-fluweel, gegarneerd met lichtgrijs bont. Japon van paarse wollen crêpe marocain, gegarneerd met patten en knopen, grijs crêpe de chine kraagje en paarse peau de suède ceintuur. 4357. Mantelcostuum van beige velours de laine. Mantel met onzichtbare sluiting en hoog gesloten kraag, met galongarneering en skungsrand. 4450. (104. bovenw.) Zeer chique mantel van groen fluweel, versierd met stiksels en buitengewoon origineele bontgarneering. Corsage eenigszins blousend.

* * *

Mantels en costumes worden dit jaar overvloedig met bont gegarneerd. Zoowel lang- als kortharige bontsoorten zijn zeer in trek. Als de belangrijkste langharige bontsoorten noemen wij lynx, vos, wolf, wolverine, skungs oppossum, konijn en haas. Nutria, otter kolinsky, astrakan, caracul, veulen, gazelle, mol, nertz, leopard en hermelijn behoren tot de meest gedragen kort-harige bontsoorten. Onze illustratie hiernaast laat 'n mantel zien van zijden ripsfluweel, gegarneerd met skungs „col francé" en breede manchetten.

MARGUERITE.

meteindeloos halzen en wonderlijk gebogen lichamen, kortom, alles wat maar grotesk was en door vaardige

zich den grotesken indruk voorstellen, die dergelijke wol-werkjes moeten maken, en wie handig is en over 'n beetje fantasie beschikt, kan gemakkelijk allerlei modellen zelf verzinnen.

De maakster zal er zeker veel plezier van hebben en voor onze kleinen zal het een kostelijk speelgoed zijn.

WENK

Seldery is er niet het heele jaar door. Wanneer u toch van de geur van seldery wilt profiteeren in uw gerechten, ook als het de tijd er niet voor is, moet u de groote groene blaadjes in een lauwen oven drogen en dan in een stopflesch wegbergen

GOEDKOOPE KNIPPATRONEN

KNIPPATRONEN van onze geteekende modellen zijn verkrijgbaar aan het Patronenkantoor Postbus No. 1. Haarlem. Ouderispelijke coupe. Dameskleding in de maten 88, 96, 104 bovenwijdte. à f 0.55. Kinderkleding voor den bij het model aangegeven leeftijd à f 0.55. Bij elk patroon handleiding voor het knippen en naaien, benevens een teekende patroonschets. Franco toezending, direct na ontvangst van bestelling met het verschuldigde bedrag aan postzegels ingesloten, waarbij vermeld: Naam en adres, nummer van het model en het blad, waarin het voorkomt, en bovenwijdte. Men meet deze maat rondom het lichaam, recht onder de armen door, gewoon glad gemeten, zonder extra-toegift. Van de gefotografeerde modellen zijn maatpatronen verkrijgbaar, na nauwkeurige opgave der gewenschte maten à f 1.— p. stuk voor dames en à f 0.25 voor kinderen.

Een middagjapon van zwart-wit bedrukt Crefelder zijde-fluweel, gegarneerd met crêpe georgette: met den witten vilthoed, die een moderne versiering aan den binnenrand vertoont, vormt dit origineele en toch simpele modelletje een prachtig geheel.

handen uit allerlei kleuren wollen draadjes gehaakt kon worden. Plotseling was een nieuwe kunst ontstaan. Op een van helder witte wol gehaakte olifant zat een negertje met een parasol, waarvan de baleinen met kleurige draden omwikkeld waren, en waarover dan 'n stukje fijne zijde was gespannen. Het negertje droeg 'n fantastischen tulband op z'n van wol gewikkeld hoofdje, dat evenals zijn bovenlijfje pikzwart was, waartegen, evenals tegen den witten olifant, het roode rokje, dat hem was aangetrokken, helder afstak.

Een ander beeld: Een boer met een erg dromig gezicht zwaaide met een stok — natuurlijk een met wol omwikkeld stukje ijzerdraad — en op zijn wollen hoofd stond een puntmuts, terwijl hij om z'n hals 'n bonten zijden doek had — uit 'n restje zijde vervaardigd — terwijl kleeren en schoenen ook alweer kunstig uit lapjes wol waren samengesteld. Daar was ook 'n vogel, natuurlijk van wollen draadjes gemaakt, waarop een leuk klein negerjongetje zat. Helder wit lichtten de oogen, die alleen maar een zwart puntje in het midden hadden, in het zwarte gezichtje, terwijl de roode mond bijna van het ene oor tot het andere reikte.

Wie gevoel heeft voor het komische, die kan

De nieuwe R.K. kerk aan de Rozengracht te Amsterdam, welke thans voltooid en in gebruik genomen is, vormt met haar strakke lijnen en stoere torens wel een markante tegenstelling met de 17e-eeuwse Westerkerk in haar onmiddellijke nabijheid.

De Westerkerk met haar ranken toren en prachtig silhouet, gezien vanuit de Raadhuisstraat. Na een noodig gebleken restauratie is 't bedehuis mederom voor den eeredienst geopend.

STADSNIEUWS

Een onzer voornaamste commercieele instellingen, de „Handelsvereniging Amsterdam“, kortweg de „H. V. A.“ gedoopt, vierde dezer dagen haar vijftigjarig jubileum. Bij deze gelegenheid maakten wij een foto van haar zetel aan den N.Z. Voorburgwal (foto hiernaast) met den nog niet zoo lang geleden voltooide karakteristieke voorgevel. Hierboven een detailfoto van den monumentalen ingang der H. V. A.

Het „Kopje" te Bloemendaal, één van de weinige streken in ons land, waar de bobslee-sport kan worden beoefend. De Bloemendaalsche jeugd was er Zondagochtend vroeg bij.

Ijs in den Velserpolder. In den omtrek van Velsen werd Zondag reeds druk gereden.

SPORT VAN ZONDAG

De emoties van een Stormvogels-Ajax, N.A.C.-P.S.V. of H.B.S.—Excelsior zijn ons Zondag bespaard gebleven. Het aantal wedstrijden, dat ondanks sneeuw en ijs toch doorging, is te gering om er een bespreking aan te wijden. Het was te voorzien, dat we op dezen eersten Januari-Zondag zouden krijgen, wat we met de Kerstdagen zoo gaarne hadden gezien. Vorst en sneeuw, de twee machtigste vijanden van koning voetbal, waartegen hij het in negen van de tien gevallen moet afleggen.

December noemen we winter- en Januari louwmaand, doch de uitvinders van deze benamingen hebben zich waarschijnlijk niet laten leiden door de hoeveelheden winterverschijnselen in die tijden

Ijszeilen. Onze Zuiderzee leent zich hiertoe uitstekend, wanneer er . . . ijs is. Mogelijk zien we een tafereeltje als hierboven dezer dagen nog in de buurt van Marken. De razend-snelle scheepjes gereed voor den start.

Zelfs voor een Bloemendaler om van te watertanden. De Canadeesche jeugd in de omgeving van Quebec in actie.

dat de ijsbaan wordt geopend . . . gaat het regenen. Het is dan ook warempel geen schande, dat we niet meer de beschikking hebben over een Jaap Eden of een Klaas Pander. We kunnen slechts teren op den roem, veertig jaren geleden door deze ijshelden geoogst, in een tijdperk, dat Holland den winter nog kende.

Misschien zijn we wat pessimistisch. Op 't moment, dat we dit schrijven, vriest het nog. De kans is er dus, dat we al het schoons, dat op onze illustraties voor een deel van verre komt, gaan mee genieten. Stel u voor, geachte lezers en lezeressen, ijszeilen op de Zuiderzee en hardrijden, niet alleen in de bevoorrechte Noordelijke provincies, doch op de ijsbanen te Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Zouden we Ajax' hachelijke positie dan niet een moment vergeten en wie denkt er aan een kampioenschap van Feijenoord of Sparta als er op de Kralingsche plassen schaatsen gereden wordt?

Mogen we er ten slotte nog even de aandacht van onze abonne's op vestigen, dat er tusschen het gereedmaken van dit sporthoekje en het verschijnen van ons blad enkele dagen verlopen.

Is het dus Donderdag of Vrijdag mis, wees dan uw armen zondaar genadig. In elk geval is u niet de eenige, die zijn schaatsen te vroeg liet slijpen . . .

van het jaar. Ongetwijfeld was dan Januari de wintermaand en December de andere geweest.

De sport van Zondag was uitermate beperkt. Eigenlijk was het geen vleesch en geen visch. Gaarne geven we den voetbal-zondag voor een dag van schaatsensport, maar dan moet het ook een echte zijn. Zoo één, dat jong en oud, arm en rijk er de volle honderd procent van krijgen . . . geniet. Ditmaal bleef het nog bij een enkele vroege ijsbaan, een ondergelopen stukje land of een ongevaarlijk polderslootje en het was nog voornamelijk de jeugd, welke er zich aan durfde wagen.

Wij zijn hier, wat de wintersche geneugten betreft, niet verwend. Vol spanning zien we uit naar het oogenblik, dat het eerste vorstbloemetje onze ruiten schildert. Vanaf dat moment worden thermometer en barometer met meer belangstelling bespied dan ooit. Celcius en Fahrenheit zweven op ieders lippen en tegen het moment

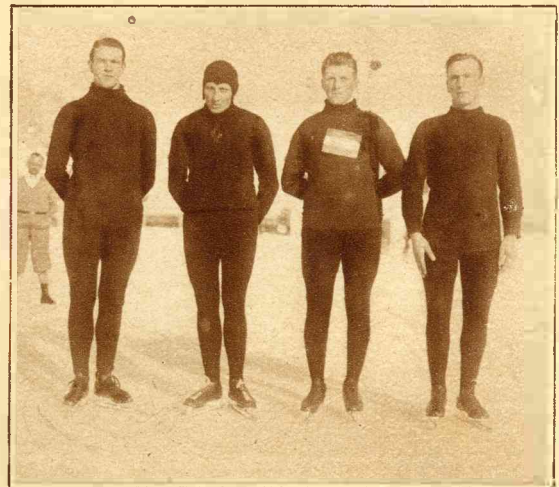

Sport of acrobatiek? Herr Hintermair en Fräulein Erika Herber uit München in actie op de ijsbaan te Davos.

Hiernaast:

De Nederlandsche schaatsenrijders te Davos. Van l. n. r.: D. v. d. Scheer, T. Hoofdman, W. Kos en Simon Heijden.

Hier vindt u afgebeeld een baggermolen, die in de Amsterdamsche haven spontaan het moede hoofd ter ruste legde in het zille nat.
Dat was op Oudejaarsavond . . .

GEMENGD NIEUWS

EEN BEGRAFENIS — Op Nieuwjaarsdag is te Haarlem een nieuwe regeling van het tramverkeer in werking getreden, tengevolge waarvan o.a. de Ceintuurbaan is opgeheven. De opheffing van deze lijn, waarmee o.m. vier ziekenhuizen, twee schouwburgen en een concertgebouw te bereiken waren, wordt door zeer velen betreurd: eenige personen hebben daarvan doen blijken door op Oudejaarsavond, vóór de aankomst van den laatsten wagen, die de lijn bereed, in het wachthuisje aan de Hazepaterslaan een kistje neer te zetten, waarin een krans van klimopbladeren, met het opschrift: „Vaarwel — tot Weerziens”, was gelegd, benevens een rood lederen dames-ceintuur. Aan de kist was een papiertje benestigd, waarop geschreven stond: „Deze kist met de laatste tram mee te geven naar de directie der Ceintuur” (foto hieronder).

Wat er overbleef van de in elkaar geramde commandobrug van de kolenboot Ford Castle, die in Amsterdams haven in aanvaring kwam met het s.s. Bali der Mij. Nederland.

Piet Dickentman, de vermaarde wielrenner, is 4 Januari vijftig jaar geworden en vond nu den tijd gekomen, rennerstrui en valhoed aan den kapstok te hangen. Maar het rijwiel, waarop hij zoo dikwijls triomfen vierde, blijft zijn liefde behouden: hij is er een zaak in begonnen. Hiernaast hebben we den populairen Piet, afgebeeld in zijn bekende stayers-uitrusting en, hierboven, in zijn nieuwe hoedanigheid als rijwielhersteller. Goeie zaken, Piet!

Oude Schilderkunst en Modern Glaswerk

Tot welke schoone en kunstzinnige scheppingen de glasblazers van dezen tijd in staat zijn, moge blijken uit bijgaande afbeeldingen. Temeer wekken deze producten onze bewondering, waar het hier geldt een uiterst broze en subtiële materie, bij welker behandeling groote voorzichtigheid steeds geboden is.

HOLLANDSCHE KUNSTTENTOONSTELLING TE LONDEN

Een gebeurtenis van den eersten rang is de Hollandsche Kunsttentoonstelling te Londen. Een keurcollectie zeventiende eeuwse schilderijen is daar zoowel uit particuliere verzamelingen als uit musea bijeengebracht, tot een gezamenlijke waarde van naar schatting 120.000.000 gulden! Ons land stond eenige van zijn kostbaarste stukken daartoe af, van welker uiterst behoedzame verzending mij onlangs een foto publiceerden. Hier zien we afgebeeld het Engelsch-Hollandsche regelings-comité. Links de directeurs van Rijks- en Stedelijk Museum te Amsterdam, de heeren Schmidt Degener en Baard. In 't midden (met hoogen hoed) de voorzitter Graaf Alkemark met rechts van hem professor Martin, directeur van het Mauritshuis, den Haag. Deze uiterst interessante expositie mag zich nu reeds in een zeer groote belangstelling verheugen.

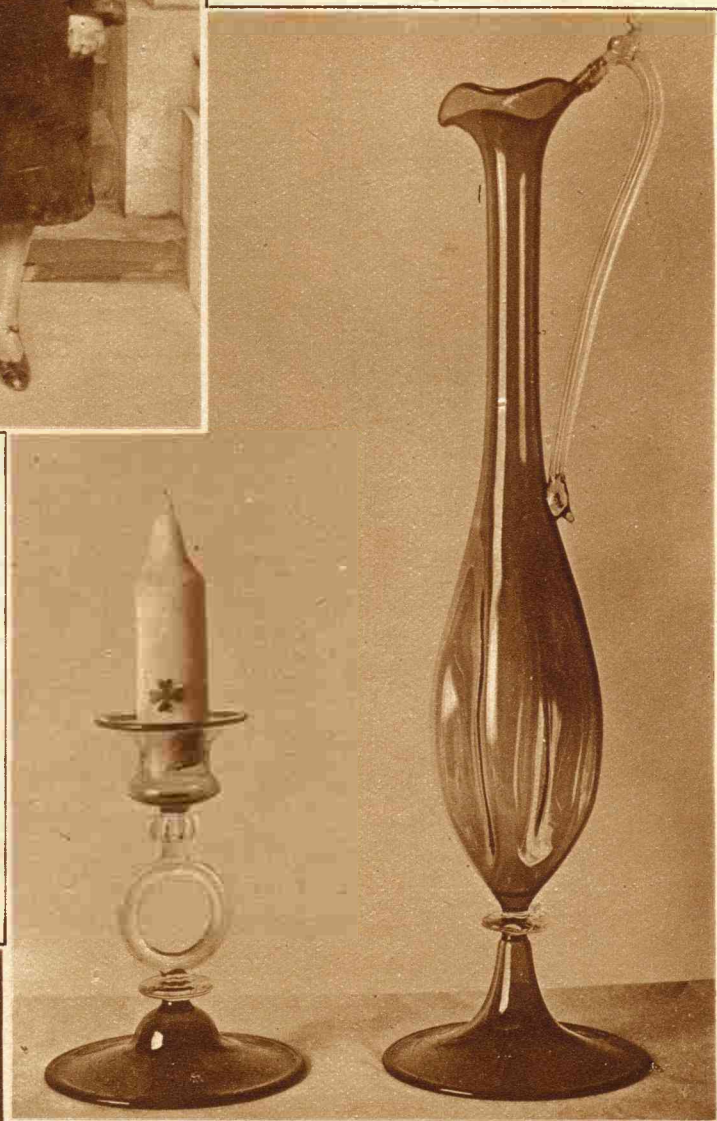

Een geslepen bowl met 12 glazen in zilver gevat.

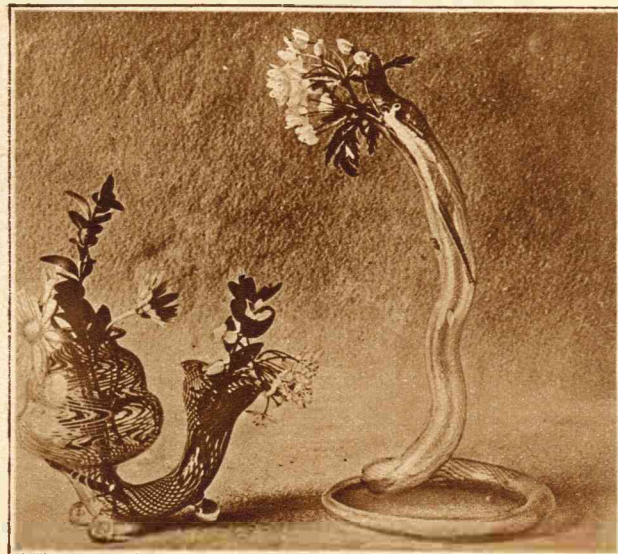

Een relief-geslepen kristallen stomp op gepolijst houten voet.

Hiernaast rechts: Een staaltje van geraffineerde techniek zijn wel deze grillige bloemvazen, een huisjesslak en een slang verbeeldend.

Rank en sierlijk leggen deze kan en kandelaar getuigenis af van de kunstzinnige vaardigheid des blazers.

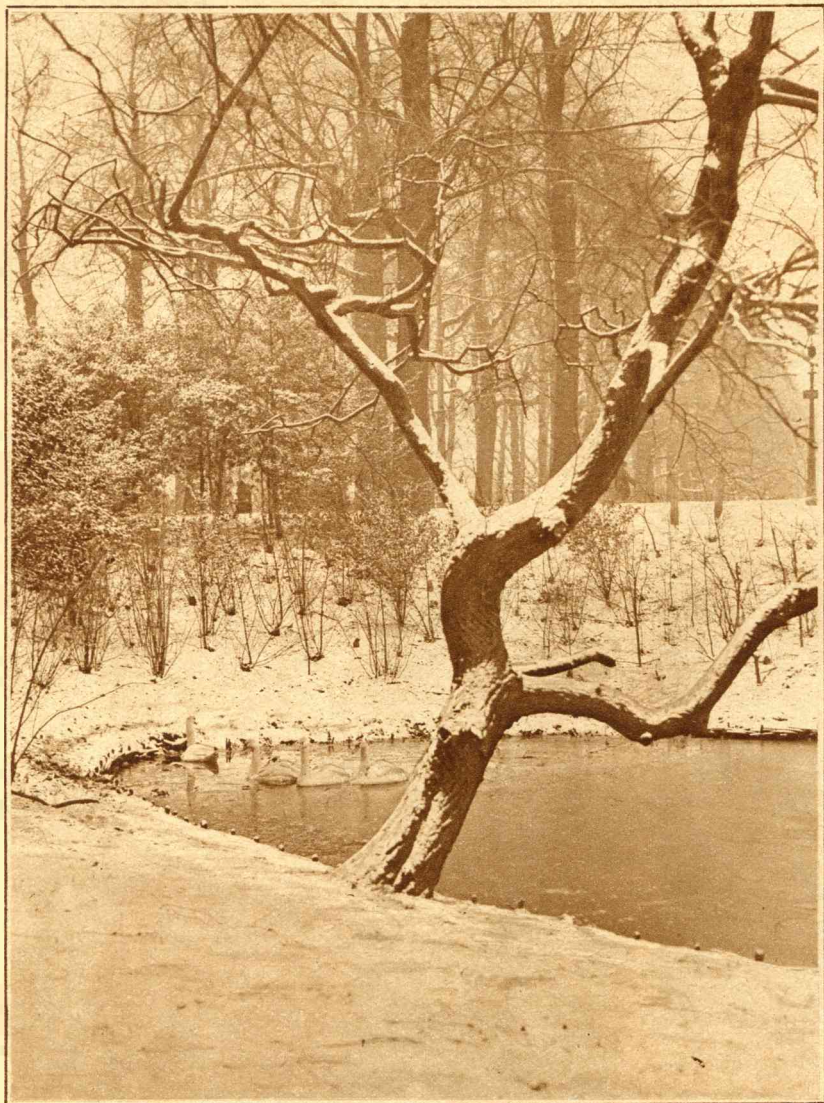

In aansluiting aan de foto, waarmee dit nummer van „De Stad” opent, geven we hier aan het slot nog een drietal sneeuw-

EINDELIJK SNEEUW

foto's. Allereerst een kijkje op een der mooiste plekjes van Amsterdam, het bruggencomplex aan de Reguliersgracht.

Naast een fraaie parkkief, nog een grachtfoto, waarop de zwarte boomen zoo'n mooie tegenstelling vormen met de besneeuwde straten en schuiten.

DE STAD AMSTERDAM
HOOFDREDACTEUR ARTHUR TERVOOREN

Red. en Adm.: Keizersgracht 234. Tel. 43304. Abonnementsprijs: p. week 12½ cent; per kwartaal f 1,62⁵; per post f 1,75; Voor Nederlandsch-Indië f 7,00 per jaar bij vooruitbetaling. Voor het overige buitenland: porto extra. Losse nummers 15 cent. Voor advertentiën wende men zich tot de Administratie van dit blad. Al onze abonné's zijn gratis verzekerd tegen ongelukken. (Uitkeeringen f 30.— tot f 2000.—)

OPLAGE 101.800EX.
Aangesloten bij het Bureau voor
Oplaagcontrole, Amsterdam.